A HOLNAP VÁROSAI

A Momentum Mozgalom önkormányzati keretprogramja

2024.

MOMENTUM

Önkormányzati hitvallásunk

A városok, települések közgyűlése az egyik utolsó olyan hely, ahol valódi tere van a közügyeknek, az emberek valódi képviseletének és az ezzel kapcsolatos, napi szintű cselekvéseknek. A helyi, önkormányzati szint sok esetben jelent kivételt és felüdülést, hiszen itt még működik az elszámoltathatóság, nincs bürokratikus szakadék az emberek és az őket szolgáló képviselők között, az eredmények pedig kézzelfoghatóak. Ezen a szinten lehet és kell megmutatni, milyen a jó, demokratikus működés, milyen célokért, hogyan dolgozik a Momentum. A jól működő, a közvetlenül az emberek érdekét szolgáló önkormányzatokra elemi szükségünk van. Ennek alapja pedig egy **átfogó vízión, szilárd elveken és már bevezetett, jó gyakorlatokon alapuló, megvalósítható és bátor önkormányzati program**.
Ez a Holnap Városai keretprogram.

A Momentum víziója a szabad, egészséges, biztonságos és fejlődő magyar városok. A jól működő, közvetlenül az emberek érdekét szolgáló önkormányzatok Magyarországon a helyiek szabadságának és jólétének egyik utolsó védőbástyái. Bár nem minden országos probléma oldható meg önkormányzati hatáskörben, az önkormányzatok igenis tehetnek azért, hogy helyi szinten növekedjen a jólét és kevesebben éljenek meg igazságtalanságot.

- **Szabad – A Momentum által vezetett városok a szabadság szigetei lesznek:** felelősségteljesen, tisztességesen, elszámoltatható módon gazdálkodunk az önkormányzat vagyonával, forrásaival. Fellépünk a korrupció ellen, átlátható és hatékony működésre állítjuk át az önkormányzat minden területét, hogy az valóban az ott élőket szolgálja. A helyben élők bevonásával, őket szolgálva hozunk döntéseket. A közvetlen és nyílt párbeszéd mellett nincs jelen a propaganda, a gyűlöletkeltés és megfélemlítés, nincs helye kirekesztésnek.
- **Egészséges – A Momentum mindent megtesz a városokban élők egészségéért:** a szakrendelők fejlesztésével, továbbá megelőző- és szűrőprogramokkal ellensúlyozzuk a hibás kormányzati politika hatását a magyar egészségügyben. Az egészséges élet záloga a tiszta levegő, ezért zöldebbé, tisztábbá és élhetőbbé tesszük a környezetet a ránk bízott településeken.
- **Biztonságos – A Momentum által vezetett városok erősítik a közbiztonságot és a társadalmi védőhálót:** a bűnmegelőzésre fókuszálunk, helyben enyhítjük a rendőrség kapacitás problémáit. Önkormányzati bérlakásokkal enyhítjük a lakhatási válságot és szélesebb társadalmi védőhálóval enyhítjük a megélhetési válságot, hogy a nehéz időszakok és szerencsétlen életesemények ne nyomhassák rá bélyegüket egész emberéletekre.
- **Fejlődő – A Momentum küzd a lakók életminőségének folyamatos fejlődéséért:** hozzáértő módon, digitalizáltan és adatlapúan működtetjük a várost, hogy minél jobb szolgáltatásokat tudjunk biztosítani a lakóknak és a

város területén működő vállalkozásoknak és civil szervezeteknek. Megfelelő fizikai és társadalmi infrastruktúrát biztosító, az emberek életminőségét javító beruházásokat és városrészfejlesztéseket valósítunk meg és harcolunk ki.

Munkánk eredményeként már most is egyre többen élnek szabad, egészséges, biztonságos és fejlődő városokban. A momentumos önkormányzatok a csökkenő források ellenére is egyre több állami feladatot vesznek át az emberek érdekében, mert a kormány nem képes vagy nem akarja ellátni azokat.

A Soproni Tamás vezette Terézváros az ország egyik legszélesebb és legsűrűbb szövésű társadalmi védőhálóját építette ki és az ottani közszolgáltatásokban dolgozók bérkiegészítést is kapnak. Pikó András, a Momentum fővárosi frakciójának tagja a ciklus során 250 lakást és 30 bérházat újított fel az önkormányzat tudatos és átlátható vagyongazdálkodási tervének köszönhetően, így javítva a megfizethető lakhatást. A két momentumos vezetésű önkormányzat ráadásul az „Ez a minimum!" antikorrupciós és átláthatósági vizsgálaton is dobogós helyezést ért el. Havasi Gábor momentumos egészségügyi tanácsnok pedig várólista csökkentési programja keretében elérte, hogy daganatos betegség gyanúja esetén a Fővárosi Önkormányzat minden budapestinek 7 napon belül biztosítja a szükséges CT- vagy MR-vizsgálatot az országos 17 naphoz képest. A lehetőséget pedig már 11.000 ember igénybe is vette.

Önkormányzati képviselőink eredményei megmutatják a Momentum közösségének elkötelezettségét és erejét.

- Kerpel-Fronius Gábor, Budapest momentumos főpolgármester-helyettesének vezetésével valósult meg a fővárosi közösségi költségvetés, mely keretében 1 milliárd Ft elköltéséről közvetlenül dönthetnek a budapestiek.
- Rádai Dániel VIII. kerületi, városfejlesztésért felelős alpolgármester vezette a kerület több előremutató, zászlóshajó-projektjét, a Déri Miksa utca megújítását vagy a parkolási reformot.
- Turgonyi Dániel Óbuda szociális és lakásügyekért, valamint egészségügyért felelős momentumos alpolgármestere a családon belüli erőszak elleni küzdelem élharcosaként gyermekvédelmi és áldozatsegítő programot indított.
- Nagy Sándor, Szeged momentumos városfejlesztési alpolgármestere felelt többek között a belváros fenntartható rekonstrukciójáért, ami végül Hild János-díjat kapott a Magyar Urbanisztikai Társaságtól.
- László Győző, Szombathely momentumos alpolgármesterként bevezette a szombathelyi háziorvos életpályamodellt, aminek köszönhetően már nincs tartósan betöltetlen háziorvosi praxis a városban.
- Szopkó Tibor, Miskolc fejlesztésekért felelős momentumos alpolgármesterének irányításával sikeresen megvalósult egy 35 milliárdos uniós programot, amely részeként megújították például az avasi kilátót, de

utak, parkok, kerékpárutak is létesültek és óvodák, orvosi rendelők is modernizálódtak.
- Mihálik Edvin, Szeged momentumos zöld tanácsnoka a klímaadaptáció jegyében segített a szegediek számára elviselhetőbbé tenni a forró nyári kánikulákat a Lapos szabadstrand megnyitásával és a Kárász utcai napvitorlák kihelyezésével.
- Dr. Dukán András Ferenc Csepel képviselőjeként megakadályozta, hogy a fideszes polgármester több értékes telket is áron alul játszon át haveri cégeknek.
- Kerekes Gábor XXII. kerületi momentumos képviselő az önkormányzat egyik szociális intézményében tárt fel visszaéléseket költségvetési csalás, csalás, sikkasztás, közokirat-hamisítás és hűtlen kezelés területén.

Nagy szükség van tehát a jól működő önkormányzatokra, sőt: több önkormányzatiságra és több forrásra van szükség. 2010 óta az önkormányzatiság és a rendelkezésre álló források fokozatos leépítésével a kormány újra a pártállami tanácsrendszer felé indult el. Az állam az erős központosítás után ráadásul kivonult az emberek számára legfontosabb közszolgáltatásokból. Jó példa erre az állami irányításba vett oktatási rendszer, ahol már kréta vagy WC-papír sincs az iskolákban és akár hat évet kell várni egy leégett tornaterem felújításának megkezdésére. Az önkormányzatok sokkal jobb gazdái a rájuk bízott közpénznek, ráadásul a helyben élők elvárásaival összhangban képesek kézzelfogható eredményeket elérni.
Jól működő önkormányzatiság nélkül nincs jól működő demokrácia és jól működő állam sem. Megfelelő jogkörökkel és erőforrásokkal rendelkező önkormányzatok nélkül városaink nem lehetnek igazán szabadok, egészségesek, biztonságosak és fejlődőek.

Munkánknak köszönhetően egyre nő a korrupciót és NER-t megkerülő, közvetlen önkormányzati EU-s források aránya. A Momentum azért dolgozik az Európai Parlamentben, hogy elérjük: az uniós források ténylegesen Magyarország felemelkedését szolgálják. Ne tűnjenek el fideszes haverok és családtagok zsebében, hanem jussanak el oda, ahova szánják őket: az oktatás, az egészségügy, a szociális szektor megerősítésére. Véleményünk szerint a célhoz vezető egyik legfontosabb eszköz, hogy minél több uniós forrásra közvetlenül pályázhassanak az önkormányzatok, civil szervezetek, kórházak, iskolák, vállalkozások. Az I. Cseh-jelentés óta lett **hivatalos EP-álláspont a városok közvetlen finanszírozása**. Cseh Katalin egyetlen magyar tárgyalója volt a 2025-ös uniós költségvetés-tervezetnek és az Európai Parlament már elfogadta a közvetlen források növelésére vonatkozó javaslatait. Donáth Anna munkájának köszönhetően pedig **800 millió eurónyi plusz támogatás** áll rendelkezésre a **civil társadalom** számára, akik rengeteg olyan közfeladatot végeznek, amit az államnak kellene, de mégsem teszi.

Az Európai Parlamentben is a szabad, egészséges, biztonságos és fejlődő magyar városokért küzdünk. A 2019-2024-es EP-ciklus legnagyobb sikere, hogy

40 milliárd euróval nőtt a közvetlen források összege az új hétéves költségvetésben. Ezek a források a kormány kikerülésével jutnak el a magyar önkormányzatokhoz és a civil szervezetekhez. A közvetlen források lehetővé teszik, hogy az iskolák és kórházak akkor is finanszírozáshoz jussanak, ha a magyar kormány kivéreztetné őket. Ezek segítségével már több önkormányzati fejlesztés is megvalósulhatott, többek között:

- **Budapest VIII. kerületében** a fővárosi Momentum frakcióban helyet foglaló Pikó András polgármester közvetlen uniós finanszírozással indította el a **Befogadó Óvodák** programot 2021-ben. A program egyedi képzést biztosít az óvodapedagógusoknak és olyan innovatív, országosan egyedülálló szolgáltatásokat nyújt ingyenesen, mint a bűvészovi vagy az idegen nyelvű élménypedagógia. A projekt sikerét rangos nemzetközi díjjal ismerték el.
- **Szombathely** Nemény András vezetése alatt több mint 155 millió forint közvetlen forrást nyert a **levegőminőség javítását** célzó *Just Nature* programban. Az összegből egy csaknem 5000 négyzetméteres, jelenleg kihasználatlan zöldterületen kipótolják a meglévő tölgyfasort és élményligetet hoznak létre.
- A **Fővárosi Önkormányzat** számos közvetlen finanszírozású programot valósított meg – például **lakhatási programra** nyertek kétmilliárd forintot közvetlenül az Európai Uniótól.

De nem állunk meg itt, célunk, hogy még több forrás elérje jogos gazdáit és az EU építse be az uniós forrásokhoz való hozzáférés feltételei közé a csatlakozást az Európai Ügyészséghez. Amíg ez nem történik meg, a Bizottság és az OLAF (Európai Csalás Elleni Hivatal) kezelje kiemelt szigorral azokat az országokat ellenőrzések szempontjából, amelyek nem tagjai az Európai Ügyészségnek. A ciklus egyik fontos sikere, hogy az Európai Ügyészség létrejött, és megkezdte a munkát – de máris látszik, hogy több erőforrásra és nagyobb apparátusra van szüksége a hatékonyabb működéshez. Az EP-programunkról bővebben itt olvashatsz, de a soron következő fejezetekben is kiemeltünk néhány kapcsolódó javaslatot innen.

Megvalósítjuk, hiszen van, ahol már megcsináltuk!

Célunk, hogy 2024-től még több ember éljen szabadabban.

1. **A momentumos városok növelik az átláthatóságot és küzdenek a korrupció ellen.**
    - A Momentum polgármesterei mind **csatlakoznak az „Ez a Minimum!” korrupció elleni és átláthatósági programhoz**, nyilvánossá teszik és közvetítik a testületi üléseket.
    - Erősítjük a versenyt a közbeszerzéseken, **felülvizsgáljuk** és **nyilvánossá tesszük a szerződéseket és közbeszerzéseket.**
2. **A momentumos városok bevonják a lakosokat, megteremtik a részvételiséget.**
    - A Momentum polgármesterei bevezetik a **közösségi költségvetést** az önkormányzat méretének megfelelő keretösszegben.

- A választások után is rendszeresen tartunk **utcafórumokat, fogadóórákat és közösségi gyűléseket.**

3. **A momentumos városok harcolnak az esélyegyenlőségért és a kirekesztés ellen.**
   - **Akadálymentessé** tesszük a köztereket és a közintézményeket.
   - Önkormányzati **tanulmányi ösztöndíjat** létesítünk hátrányos helyzetű és tehetséges diákoknak.

Célunk, hogy 2024-től még több ember élhessen egészségesebben.

4. **A momentumos városokban minőségibb és hozzáférhetőbb az egészségügyi ellátás.**
   - **Szűrőszombatokat** biztosítunk, amikor a település bármely lakója elmehet a szakrendelő által biztosított széles körű szűrővizsgálatokra és pénzügyi támogatást adunk a nem kötelező **életvédő oltásokra.**
   - **Felújítjuk az önkormányzati szakrendelőket** és modernizáljuk az eszközeiket.
5. **A momentumos városokban élhetőbb, zöldebb és tisztább a környezet.**
   - **Egészséges utcákat** létesítünk, ahol több a zöldfelület és fa, a gyalogosok számára tágas és biztonságos a járda, az esővizet pedig megtartjuk és helyben felhasználjuk.
   - **Köztisztasági forródrótot** vezetünk be, hogy tisztábbá tegyük a várost.
6. **A momentumos városok támogatják az egészséges életmódot.**
   - Közterületi **sportparkokat, közösségi kerteket és komposztálókat** létesítünk.
   - Fejlesztjük a városi **kerékpáros közlekedést** és kerékpárvásárlási támogatást adunk a fiataloknak.

Célunk, hogy 2024-től minél több ember éljen fizikai és szociális biztonságban.

7. **A momentumos városok javítják a közbiztonságot.**
   - **Körzeti rendészeket** nevezünk ki, akik „jó gazdaként” figyelnek az adott körzet biztonságára.
   - Lokális **térfigyelő kamerákat** létesítünk a bűnmegelőzés érdekében.
8. **A momentumos városok enyhítik a lakhatási válságot.**
   - **Lakásgazdálkodási tervvel** növeljük a kedvező áron kiadott önkormányzati bérlakások számát, amiket átlátható és igazságos módon osztunk el.
   - **Szolgálati lakásokat** adunk az alacsony keresetű, de fontos közszolgáltatást végző dolgozóknak, az óvónőknek, rendőröknek, háziorvosoknak és szociális munkásoknak.
9. **A momentumos városok erősítik a társadalmi védőhálót.**
   - Ingyenes **időstaxi** szolgáltatást biztosítunk a 60 éven felettieknek, hogy könnyebben jussanak el ügyeket intézni vagy orvoshoz.
   - Komplex **gyermekvédelmi és áldozatsegítő programot** dolgozunk

ki minden önkormányzatban ingyenes jogsegélyszolgálattal

Célunk, hogy 2024-től minél több ember éljen fejlődő városokban.

10. **A momentumos városok hozzáértő módon vannak vezetve.**
    - Hosszú távú **vagyongazdálkodási tervet** dolgozunk ki minden városban, hogy ne lehessen elherdálni az ingatlanvagyont.
    - **Digitalizáljuk** és könnyítjük az önkormányzati ügyintézést, mint például közterület-használati engedély vagy bérlakás igénylését.
11. **A momentumos városok átfogó városfejlesztést hajtanak végre.**
    - **Partnerségre lépünk az ingatlanfejlesztőkkel** a helyiek javát szolgáló beruházások és megfelelő infrastruktúra biztosítása érdekében.
    - **Kedvezményesen adjuk ki az üres üzlethelyiségeket** társadalmilag hasznos vagy hiányzó funkciókra.
12. **A momentumos városok támogatják a helyi vállalkozásokat.**
    - Egységes **üzlethelyiség-gazdálkodási** koncepciót dolgozunk ki, amit a potenciális bérlők, vállalkozók számára digitálissá és könnyen kereshetővé teszünk.
    - A **gyalogos közlekedés fejlesztésével** erősítjük a helyi vállalkozásokat és vendéglátóipari egységeket.

Szabad városok

Visszaadjuk a várost a lakóinak!

A momentumos városok küzdenek a lakóik szabadságáért. Egy szabad városban a befizetett adónkat nem ellopják, hanem a köz javára fordítják. Egy szabad városban az önkormányzatok és önkormányzati cégek működése átlátható, a költségvetést online, közérthető módon közzéteszik. Egy szabad városban az önkormányzat és cégeinek szerződései és a közbeszerzései is nyilvánosak, kereshetők. Egy szabad város polgármestere elszámoltatható, partnernek tekinti a helyieket és az ő életminőségük javításáért dolgozik. Egy szabad városban a megválasztott vezető fogadóórákon, utcafórumokon tart közvetlen kapcsolatot a helyiekkel, meghallgatja a problémáikat és megoldja azokat. Egy szabad városban közösségi költségvetés formájában az éves kiadások egy részéről a település lakói közvetlenül dönthetnek. Egy szabad városban egyaránt jó gyereknek, felnőttnek és idősnek lenni, mert figyelünk egymásra. Egy szabad városban mindenki kikapcsolódhat és feltöltődhet a minőségi közterekben. Egy szabad városban senkit sem érhet hátrány a bőrszíne, származása, neme vagy szexuális orientációja miatt. Egy szabad városban mindenkinek van esélye.

Magyarországon a legtöbb város jelenleg nem szabad, mivel elterjedt a korrupció és a helyi lakosok akarata nem érvényesül.

- **A Transparency International jelentése szerint már több éve Magyarország a legkorruptabb állam az EU-s tagállamok között.** Ezt jól

példázza, hogy 2021-ben a teljes, állami megrendelések révén kiosztott közvagyon 16%-a landolt Mészáros Lőrinc cégeinél. Önkormányzati szinten is sok a felderített visszaélés, például az önkormányzati **telkek áron aluli kijátszása** Törökbálinton, **elcsalt** óvodai **közbeszerzések** Érden, vagy Győr esete, ahol három Fidesz-közeli cég megnyert szinte minden közbeszerzést, amin indult – összesen közel 1500 alkalommal –, ráadásul verseny nélkül. A kijátszott vagyonelemek és elcsalt közbeszerzések miatt nem csak **szegényebb lesz az önkormányzat** és kevesebb pénz jut a lakosokra, de **alacsonyabb is lesz** a helyieknek nyújtott fontos **közszolgáltatások minősége**, mint a közösségi közlekedés vagy a járdák takarítása.

- **A kormány és polgármesterei nem képviselnek, hanem uralkodnak és figyelmen kívül hagyják a helyiek jogos igényeit és panaszait.** Erre példa a fideszes polgármesterek akkumulátorgyárakkal kapcsolatos döntései a sorozatos helyi tiltakozások ellenére Debrecenben vagy Győrszentiványon. Sok esetben pedig teljes területeket nyilvánítanak nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű kormányzati beruházássá, vagy különleges gazdasági övezetté, amelyeket **így elvesznek a helyi közösségektől**, mint ahogy tették ezt Gödön is. Így ezeken a területeken jogilag teljes egészében figyelmen kívül hagyhatóak a környezetvédelmi jogszabályi előírások, a lakossági és önkormányzati beleszólás is – és az adóbevételek sem a helyieket illetik ezután. Sok esetben a megfelelő információ sem érhető el könnyen hozzáférhető módon, például a honlapokon a hivatali logika és nem az ügyfelek szempontjai érvényesülnek.
- **Az önkormányzatok jelentős része nem tesz eleget a társadalmi egyenlőtlenségek és súrlódások feloldásáért.** Általánosságban elmondható, hogy az európai országok közül hazánkban a **legalacsonyabb a társadalmi mobilitás**, itt a legkisebb az esély arra, hogy egy gyermek sikeresen kitörjön a szegénységből vagy az alacsony oktatási szintből. Ezen problémák radikális feloldása állami feladat, viszont az önkormányzatoknak is kötelességük lehetőségeikhez mérten tenni az esélyegyenlőségért. **Egyes csoportok számára pedig maga a város is nehezebben hozzáférhető.** Jelenleg köztereink 80%-át autóutak és parkolóhelyek foglalják el és kevés az olyan tér, ahol ingyenesen és jó minőségben lehet kikapcsolódni. A magyar közterek és intézmények jó része nem akadálymentesített, így a mozgáskorlátozottak vagy a babakocsisok számára nem megközelíthetőek.

Megvalósítjuk, hiszen van, ahol már megcsináltuk!

Célunk, hogy 2024-től még több ember éljen szabadabban. Ezért fogunk küzdeni mind Európában, mind az önkormányzatokban, folytatjuk azt a munkát, amit 2019-ben elkezdtünk. A szabadság fontos elemei a tisztakezűség, az emberek bevonása a városok életébe és az azzal kapcsolatos döntéshozatalba, továbbá a nyitott, bevonó és támogató közösség megteremtése.
Ennek érdekében:

1. **a momentumos városok növelik az átláthatóságot és küzdenek a korrupció ellen.**

   a. A Momentum polgármesterei mind **csatlakoznak az „Ez a Minimum!” korrupció elleni és átláthatósági programhoz**, nyilvánossá teszik és közvetítik a testületi üléseket.
   b. Erősítjük a versenyt a közbeszerzéseken, **felülvizsgáljuk** és **nyilvánossá tesszük a szerződéseket és közbeszerzéseket**.
2. **a momentumos városok bevonják a lakosokat, megteremtik a részvételiséget.**
   a. A Momentum polgármesterei bevezetik a **közösségi költségvetést** az önkormányzat méretének megfelelő keretösszegben.
   b. A választások után is rendszeresen tartunk **utcafórumokat, fogadóórákat és közösségi gyűléseket.**
3. **a momentumos városok harcolnak az esélyegyenlőségért és a kirekesztés ellen.**
   a. Akadálymentessé tesszük a köztereket és a közintézményeket.
   b. Önkormányzati **tanulmányi ösztöndíjat** létesítünk hátrányos helyzetű és tehetséges diákoknak.

Hogyan növeljük az átláthatóságot és küzdünk a korrupció ellen?

Csatlakozunk az „Ez a Minimum!” korrupció elleni és átláthatósági programhoz! 2019-ben vállaltuk, hogy az összes momentumos vezetésű önkormányzat csatlakozik a K-Monitor, a Transparency International és az Átlátszó „**Ez a Minimum!**” programjához. Ezt megtettük és az azóta eltelt 5 évben mind a Soproni Tamás vezette VI., mind a Momentum frakciójában helyet foglaló Pikó András vezette VIII. kerület **felért a dobogóra a 2024-es átláthatósági vizsgálaton**. A második az újbudai önkormányzat lett, ahol szintén a momentumos Lados Tamás önkormányzati képviselőkhöz köthető az átláthatósági program implementálása. Józsefváros esetében a városi honlapon is **elérhetővé váltak a közbeszerzések,** nyíltak lettek a pályázatok és a verseny érdekében **korlátozták az egyajánlatos eljárásokat is**. Így az önkormányzat 5 év alatt 5 milliárd forintot spórolt, amit utána a jobb minőségű közszolgáltatásokra költhetett.

Nyilvánossá tesszük az önkormányzati szerződéseket és felülvizsgáljuk azokat. A közbeszerzések mellett átláthatóbbá kell tenni a költségvetést és az önkormányzati **szerződéseket is.** Így tett a Soproni Tamás által vezetett Terézváros is, ami a kerület fideszes városvezetéstől való átvétele után sokat javított az önkormányzati tulajdonú vállalatok és átlátható költségvetési gazdálkodás kategóriákban. A városvezetésbe való bekerülésünk utáni az egyik első fontos lépés, hogy **felmérjük és visszavegyük** azokat a tevékenységeket vagy vagyontárgyakat, amelyeket a helyiek számára kedvezőtlen módon a haveri cégeknek adtak ki az előző ciklusokban. Kerekes Gábor, a fideszes vezetésű XXII. kerület momentumos önkormányzati képviselője 2020 elején az önkormányzat egyik **szociális intézményében tárt fel visszaéléseket**. A jelentésben bizonyított 20 törvény- és jogszabálysértés nyomán a rendőrség elrendelte a nyomozást költségvetési csalás, csalás, sikkasztás, közokirat-hamisítás és hűtlen kezelés gyanúja miatt. A XXI. kerületben pedig a helyi Momentum Dr. Dukán András

Ferenc polgármesterjelölt vezetésével elérte, hogy a fideszes városvezetés **ne tudjon áron alul kijátszani területeket**.

Átláthatóbbá és könnyen hozzáférhetővé tesszük az önkormányzat működését és a lakosoknak fontos információt. Nyilvánossá tesszük és **élőben közvetítjük a testületi üléseket,** mint ahogy ezt Józsefváros is teszi, hogy minden érdeklődő követhesse az ott elhangzottakat. Kulcsfontosságú, hogy az önkormányzati működés és a gazdálkodás is átlátható legyen. Józsefváros például ennek érdekében létrehozta a **Közérthető költségvetés** oldalt, ahol az önkormányzat költségvetése nemcsak nyilvánosan elérhető, de magyarázatok és ábrák segítségével közérthető is. Az átláthatóságot elősegítő intézkedés volt a zöldterület beépítéssel sújtott XII. kerületben az a rendelet, mely szerint az önkormányzati honlapon kötelező módon **nyilvánosságra kell hozni** a kiadott **fakivágási engedélyeket**. Ezt a demokratikus döntéshozatalt segítő intézkedést a helyi Momentum harcolta ki ellenzékből, elsősorban Vadász Gábor kerületi önkormányzati képviselő kitartásának köszönhetően. Fontos az is, hogy az önkormányzati honlapokon a hivatali logika helyett az ügyfelek szempontjai szerint legyenek elérhetőek az információk. A Momentum vezette Terézváros például **lakosbarát honlap** fejlesztéssel és kisokosokkal igyekszik érthetően kommunikálni, ahol a számukra fontos ügyek és azok elintézési módjai szerepelnek a középpontban.

Hogyan vonjuk be a lakosokat és teremtjük meg a részvételiséget?

Utcafórumokon, fogadóórákon és közösségi gyűlések formájában tartunk közvetlen kapcsolatot. Célunk, hogy a lakóknak legyen szavuk és sajátjuknak érezzék a várost. A momentumos vezetésű önkormányzatok is több módon igyekeztek növelni az elérhetőséget, számonkérhetőséget és a közvetlen kapcsolattartást. A fővárosi momentum frakcióban helyet foglaló Pikó András havi rendszerességgel tart **utcafórumokat** és **fogadóórát** a kerület negyedeiben, Soproni Tamás pedig **közmeghallgatást**. A Főváros momentumos alpolgármestere, Kerpel-Fronius Gábor vezetésével egész hétvégén át tartó **Közösségi Gyűlések** is megrendezésre kerültek. Ezeken különböző hátterű budapestiek beszélnek át problémákat (például klímavészhelyzet vagy levegőminőség) és ezekre átgondolt, az adott téma szociális, gazdasági, fenntarthatósági, egészségügyi vetületeit is figyelembe vevő megoldási javaslatokat is tesznek. Daám Alexandra, újbudai momentumos képviselő a DemNettel együttműködve rendezte meg a XI. kerület első közösségi gyűlését, aminek eredményeként kialakult egy széleskörű, lakossági támogatást élvező javaslatcsomag a Nádorliget lakópark környéki közlekedés átalakítására.

Bevezetjük a közösségi költségvetést, aminek keretében az önkormányzati források egy részének elosztásáról a helyben élők dönthetnek. Az emberek beküldhetnek ötleteket, majd szavazhatnak ezekre, a legnépszerűbbeket pedig az önkormányzat megvalósítja. A Momentum javaslata alapján Budapest 1 milliárd

forintot, Józsefváros 180 millió forintot, Terézváros pedig 50 millió forintot költ el évente ilyen módon helyi projektekre. Így valósult meg többek között:

- a Rákóczi úti zebra az Astoriánál,
- egy közösségi, szereld magad műhely a VIII. kerületben,
- az ingyenes Aktív Budapest program,
- a nagykörúti kerékpáros biztonság növelése,
- 25 ivókút telepítése,
- és ebből a keretből fog elkészülni a helyi Momentum munkájának köszönhetően a Széll Kálmán tér zöldítése is.

A közösségi részvételt a momentumos önkormányzatok döntéseik széles körében fogják bevezetni. A részvételiség a tervezésre is kiterjedhet, a Fővárosi Önkormányzat például Kerpel-Fronius Gábor momentumos alpolgármester vezetésével **közösségi tervezés** keretében valósít meg olyan nagyobb átalakítást, mint például a Római-part felújítása. **Józsefvárosban Közösségi Részvételi Iroda ügyosztályt** alakítottak a részvételiség erősítésére, melynek célja az emberek átfogó bevonása a döntéshozatalba. Az iroda adatokat gyűjt és elemez az önkormányzat működéséről, és **javaslatokat tesz a polgármesternek** az ügyfelek tapasztalatai alapján az önkormányzat szolgáltatásainak javítására, legyen szó köztisztaságról, kultúráról vagy szociális ellátásról.

A nehezebben elérhető csoportok bevonására és meghallgatására külön odafigyelünk. A fiatalok, hátrányos helyzetűek, kisebbségek vagy külföldiek például tipikusan olyan csoportok, akik önszántukból kevésbé vesznek részt közügyekben, vagy ritkábban adnak hangot a véleményüknek. Majoros András és Kiss Roland momentumos önkormányzati képviselők javaslatára a II. kerület **Ifjúsági Tanácsot** hozott létre, melyben a fiatalok véleményét meghallgatják az önkormányzat döntéseivel kapcsolatban. A Tanács már számos javaslatot fogalmazott meg és ezek beépültek a kerületi esélyegyenlőségi stratégiába is. Kispesten Paróczai Anikó momentumos képviselőhöz és Szilas Kincső képviselőjelölt nevéhez fűződik a Modell Önkormányzat szimulációs versenyt létrehozása, mely célja hogy bemutassa az önkormányzati működést a helyi fiataloknak. Józsefváros pedig **gyermekrészvételi programot** hirdetett, melynek célja, hogy a gyermekek elmondhassák véleményüket minden, az őket érintő kérdésben és ők is aktív részesei legyenek a demokratikus folyamatoknak. A projekt törekszik különböző hátrányos helyzetű és/vagy roma gyerekek aktív bevonására. Pikó András polgármester és Rádai Dániel momentumos alpolgármester a Józsefvárosban élő, **magyarul nem beszélő** lakók számára is tartott fogadóórát, amelyet nagy örömmel fogadtak a résztvevők. A városok fejlesztésében a **civil szervezetek is fontos partnereink**, ők a munkájuk folytán jól ismerik a különböző, gyakran hátrányosabb helyzetű csoportok igényeit és problémáit. A főváros momentumos alpolgármesterének tevékenysége nyomán az önkormányzat **civil kerekasztalt** hozott létre, hogy a város számára releváns szakmai területeken működő civil szervezetekkel hatékonyan tudjanak együttműködni.

Hogyan harcolunk az esélyegyenlőségért és a kirekesztés ellen?

Akadálymentesítünk és befogadó köztereket alakítunk ki. Ehhez elkerülhetetlen a közterületeink újraosztása, mivel jelenleg ezek 80%-át autóutak és parkolóhelyek foglalják el, mi viszont nagyobb teret szeretnénk adni a járdák, kerékpársávok és a zöldfelületek számára. A VIII. kerületben a momentumos alpolgármester, Rádai Dániel vezetésével elindult a **járdaszabadítási program**, amely visszaszorította a járdán parkolást, hogy ott biztonsággal közlekedhessenek a babakocsit toló szülők, a nehezebben mozgó idősek és mozgáskorlátozottak is és ezen felül akadálymentesítik a csomópontokat is. A momentumos vezetésű Terézváros is ebben a szellemben fejlesztette a Dessewffy utcát és készíti elő a Terézváros2030 program további közterület megújításait. Figyelembe vesszük a gyermekek, nők és a mozgáskorlátozottak számára fontos elemeket is a közterületek fejlesztésénél, például a Déri Miksa utca megújításánál vagy a Római-part tervezésekor. Gondoskodunk a minőségi és ingyenes lehetőségekről, fogyasztásmentes övezeteket hozunk létre, hiszen egy szabad városban fontos, hogy a településeknek legyenek olyan közterei, ahol a helyiek ingyenesen tudnak kikapcsolódni, feltöltődni. A szegedi Momentum kezdeményezésére Mihálik Edvin, momentumos önkormányzati képviselő újranyitott egy népszerű **szegedi szabadstrandot,** ami évek óta nem üzemelt. A Momentum főpolgármester-helyettese, Kerpel-Fronius Gábor kezdeményezésére a **pesti alsó rakpartot** először hétvégéken, majd egész nyáron a gyalogosok és kerékpárosok vehették használatba.

Önkormányzati szolgáltatások és a városüzemeltetés terén is fellépünk a kirekesztés ellen. A momentumos Soproni Tamás által vezetett Terézvárosban például elindult az **időstaxi szolgáltatás,** mely 60 év felettieknek ingyenesen elérhető a kerületen belül és célja, hogy az idősebbek könnyebben jussanak el hivatali ügyeiket intézni vagy orvoshoz. Terézvárosban az LMBTQ+ közösségre is gondoltak: a bejegyzett élettársi kapcsolatban élő **azonos nemű pároknak** is jár az 50 ezer forintos **jegyescsomag**. Ezen felül helyi esélyegyenlőségi programok keretében az önkormányzat és cégei munkalehetőséget adhatnak hátrányos helyzetű, piacon nehezen érvényesülő embereknek és csoportoknak. A Terézvárosi Foglalkoztatást Elősegítő Nonprofit Kft. célja, hogy a kerület tartósan munkanélküli és rendszeresen szociális ellátásban részesülő lakosainak **munkalehetőséget, esélyt teremtsen.** A nyitott kulturális eseményeknek és a közösségi sportnak is nagy a társadalmi integrációs potenciáljára**.** Kezdeményezésünkre a Budapesti Sportszolgáltató Nonprofit Központ különböző bevonó sport programokat szervezett a Margitszigeti Atlétikai Centrumban. Az integrációs sportnap célja a **fogyatékkal élők és fogyaték nélkül élők** közös sportolásának elősegítése. A Befogadó Budapest kispályás labdarúgó torna pedig elsősorban a szociálisan hátrányos helyzetű csoportokat célozza meg, így a Budapesten élő **menekültek csapatai a hajléktalanellátók** csapatai vesznek részt és játszanak együtt más budapestiekkel az eseményen. Az egészséges élet és az esélyegyenlőség támogatása miatt is fontos a menstruációs szegénység csökkentése. A VIII.

kerületben a 2M Program keretében számos közintézményben helyeztek el i**ngyenes egészségügyi betétautomatákat**.

Önkormányzati eszközökkel küzdünk az esélyteremtő oktatásért. A Momentum számára kiemelten fontos az esélyegyenlőség az oktatásban, mert akinek itt nincs esélye, az nem is lehet igazán szabad. **Józsefvárosban a Befogadó Óvodák program** célja olyan intézményrendszer fejlesztése, ami már óvodáskorban biztosítja az esélyegyenlőséget. A körzethatárok módosításának köszönhetően egységesebb lett az óvodákban a hátrányos helyzetű gyermekek aránya, miközben számos új, ingyenes és országosan is egyedülálló program indult, mint például a **bűvészovi** vagy az idegen nyelvi élménypedagógiai programok. A józsefvárosi intézmények így vonzóak lettek a szélesebb társadalmi csoportok számára is, a program pedig nemzetközi **társadalmi innovációs díjban** is részesült. Kispesten a középiskolás diákok az önkormányzat által finanszírozott **csereprogramban** ismerkedhetnek meg külföldi nyelvekkel, kultúrákkal. A program során olyan diákok látogathatnak Kispest ír testvérvárosába, akik korábban nem jártak külföldön. Az önkormányzat ösztöndíjakkal is segítheti a hátrányos helyzetű kerületi diákokat. Józsefváros önkormányzata a Balogh Paci ösztöndíj létrehozásával a kerület tehetséges, de rászoruló roma fiataljait támogatja. Az ösztöndíjprogram 30 fiatal részére nyújt egy évig havi 80 ezer forintos támogatást, valamint mentorálást és szakmai segítséget is biztosít. A momentumos polgármester vezette Terézváros pedig elindította az ifjú tehetség díjat, sőt a terézvárosi önkormányzat a nyelvvizsga és a jogosítvány megszerzésének költségét is támogatja.

Az Európa Parlamentben is a szabad városokért küzdünk

Célunk, hogy az EU építse be az uniós forrásokhoz való hozzáférés feltételei közé a csatlakozást az Európai Ügyészséghez. További célunk, hogy **kerüljenek automatikusan uniós feketelistára azok, akiknél az OLAF visszaéléseket tár fel** – mint ahogy a Tiborcz Istvánhoz kötődő ELIOS-ügyben ez megtörtént – és ne pályázhassanak többet EU-s forrásokra. Fontos eredmény, hogy **Cseh Katalin *Lex Mészárosként* is ismert javaslatára az EU megreformálta a feketelistát**, és már a kormányokkal közösen menedzselt forrásokra is vonatkozik. De tovább kell mennünk: és az automatizmussal gyorsabbá kell tenni a folyamatot.

EU-s közvetlen forrásokkal releváns javaslat

- **Olyan oktatási rendszert kell fejleszteni hazánkban, amely magas színvonalú, mindenki számára hozzáférhető és esélyteremtő.** Közvetlen forrásokból más településeken is megvalósíthatók az olyan esélyegyenlőséget növelő mintaprogramok, mint a fővárosi momentum frakcióban helyet foglaló Pikó András közvetlen uniós finanszírozással megvalósult Befogadó Óvodák programja a VIII. kerületben. A projekt civil szervezetek bevonásával valósult meg és egy olyan inkluzív óvodarendszeri modellt alakított ki Józsefvárosban, ami minden gyermek fejlődését támogatja és képes kompenzálni a társadalmi és az etnikai hátrányokat. Az

óvodapedagógusok egyedi képzésekben részesülnek és számos új, ingyenes és országosan is egyedülálló program indult, mint például a bűvészov vagy idegen nyelvi élménypedagógiai programok – amiért az óvópedagógusok bérkiegészítést is kapnak. A körzethatárok módosítása után egyenletesebbé vélt az egyes óvodákban a hátrányos helyzetű gyermekek aránya és minden óvodában inklúziós szemléletet erősítő fejlesztői csapatok álltak fel. A projekt rangos nemzetközi elismerésben részesült, elnyerte a nemzetközi SozialMarie társadalmi innovációs elismerés különdíját.

Egészséges városok

Egészségesebbé tesszük a várost és lakóit!

A momentumos városok küzdenek lakóik egészségéért. Egy egészséges városban mindenki számára hozzáférhető és magas minőségű az egészségügyi ellátás. Egy egészséges városban nem hosszúak a várólisták. Egy egészséges város fektet a lakók egészségének megőrzésébe, például rendszeres szűrőprogramok formájában. Egy egészséges városban nem mérgező sem a levegő, sem a víz. Egy egészséges városban a lakók egészsége előrébb való, mint az autós forgalom. Egy egészséges város közterei tiszták. Egy egészséges város megbecsüli és gondozza a város parkjait, erdőit és zöld felületeit. Egy egészséges városban a jó levegőért és a zöld felületért nem kell az elővárosba költözni. Egy egészséges város előre felkészül a klímaváltozás emberéleteket veszélyeztető hatásaira. Egy egészséges városban rendelkezésre állnak ingyenes sportolási és szabadidős lehetőségek.

Magyarországon ma a legtöbb város és a benne élők nem egészségesek, mert összeomlóban van az egészségügyi ellátás, magas a légszennyezettség és a városok nem segítik az egészséges életmódot.

- **Magyarország az Európai Unióban az utolsó helyen kullog állampolgárai egészségének terén.** Nálunk a legmagasabb a megelőzhető okok miatti halálozási arány, és a várható életkor öt évvel alacsonyabb, mint az uniós átlag. Az egészségügyi rendszert államilag túlcentralizálták, és ez a rendszer összeomlóban van. A koronavírus idején hazánkban voltak az egyik legrosszabbak a halálozási adatok és rengetegen halnak bele kórházi fertőzésekbe, amit a kormány nem tud megfékezni, így inkább eltussolja. Az elmúlt években drasztikusan megnövekedtek a kórházi várólisták, nem ritka, hogy egy vizsgálatra fél-egy évet kell várni és több mint 800 háziorvosi praxis betöltetlen ma Magyarországon. Az egészségügyi rendszer mellett azonban a környezeti tényezőknek is fontos hatásuk van az emberek egészségére.
- **A rossz levegőminőség miatt évente 14 ezer ember hal meg hazánkban.** Magyarországon kritikusan rossz a levegő minősége EU-s összehasonlításban. Ezt csak tetézik a megfelelő ellenőrzés nélkül működő akkumulátorgyárak és akkumulátoripari üzemek, amelyek tovább mérgezik

a környékükön lakókat. Erre példa a bátonyterenyei mérgezés vagy a gödi eset, amikor magzatokra veszélyes oldószer került a város levegőjébe. Az így elvesztett egészséges életévek száma megközelítőleg 2 év, de a szennyezett levegő még a gyermekek tanulmányi eredményeire is negatív hatással lehet. Kazincbarcika, Sajószentpéter és Miskolc is a kétszáz legszennyezettebb levegőjű város között van egész Európában. A fő problémák a lakossági fűtésből származó légszennyezés, a lignittel és szeméttel való tüzelés, de a közlekedés és a zöldterületek hiánya is fontos tényezők. Ennek ellenére továbbra is számottevő országszerte a zöld területek pusztítása, legyen szó a fák nélküli lombkorona sétányról, a maradék zöldfelület beépítéséről a Normafa környékén vagy a Balaton partján. Ráadásul a klímaváltozás okán a hőségnapok, valamint a villámárvizek száma drasztikusan növekedni fog, így a további beépítés ember életeket is veszélyeztet kiemelten szmog vagy hőhullámok idején.

- **Kevés a mindenki számára elérhető sportolási lehetőség, zöld felület, nem biztonságos a biciklis és a gyalogos közlekedés.** Városaink híján vannak olyan zöld felületeknek, ahol az emberek ingyen sportolhatnának, köztereink 80%-át autóutak és parkolóhelyek foglalják el. Budapesten nemzetközi összehasonlításban is alacsony a városi zöldfelület aránya. Ezen felül városainkban kevés a védett, biztonságos bicikliút és a gyalogos közlekedés is gyakran nehézkes a járdákon álló autók vagy a föld alatt vezetett átjárók és a zebrák hiánya miatt.

Megvalósítjuk, hiszen van ahol már megcsináltuk!

Célunk, hogy 2024-től még több ember élhessen egészségesebben. Ezért fogunk küzdeni mind Európában, mind az önkormányzatokban, folytatjuk azt a munkát, amit 2019-ben elkezdtünk. A hosszú és egészséges élet több tényezőtől függ, ilyen az egészségügyi ellátás minősége, a környezeti tényezők és az egészséges életmód is. Ezek érdekében:

1. **a momentumos városokban minőségibb és hozzáférhetőbb az egészségügyi ellátás.**
    a. **Szűrőszombatokat** biztosítunk, amikor a település bármely lakója elmehet a szakrendelő által biztosított széles körű szűrővizsgálatokra és pénzügyi támogatást adunk a nem kötelező **életvédő oltásokra.**
    b. **Felújítjuk az önkormányzati szakrendelőket** és modernizáljuk az eszközeiket.
2. **a momentumos városokban élhetőbb, zöldebb és tisztább a környezet.**
    a. **Egészséges utcákat** létesítünk, ahol több a zöldfelület és fa, a gyalogosok számára tágas és biztonságos a járda, az esővizet pedig megtartjuk és helyben felhasználjuk.
    b. **Köztisztasági forródrótot** vezetünk be, hogy tisztábbá tegyük a várost.
3. **a momentumos városok támogatják az egészséges életmódot.**
    a. Közterületi **sportparkokat, közösségi kerteket és komposztálókat** létesítünk.

b. Fejlesztjük a városi **kerékpáros közlekedést** és kerékpárvásárlási támogatást adunk a fiataloknak.

Hogyan tesszük minőségibbé és hozzáférhetőbbé az egészségügyi ellátást?

Csökkentjük a várólistákat és az egészségügyi dolgozók hiányát. Havasi Gábor, Budapest momentumos egészségügyi tanácsnoka és csapata 2020 novemberében elindította **CT- és MR-várólista csökkentési programját,** amelyben vállalták, hogy 7 napon belül minden olyan fővárosi lakos ingyenes képalkotó vizsgálata megtörténik, akinél daganatos betegség gyanúja merül fel. Végül szabad kapacitások vásárlásával 4-5 napra sikerült csökkenteni a várólistát az országos 17 nappal szemben és már az első időszakban is összesen 31.770 CT- és 9.846 MR-vizsgálat vált elérhetővé. A momentumos Soproni Tamás vezette Terézvárosban önkormányzati támogatással **újult meg a helyi szakrendelő**: a tetőfelújításon túl 2023-ban új fogászati egység, modern röntgen és ultrahang gép is beszerzésre került. A **modernebb eszközök** és rendelők a betöltetlen **háziorvosi praxisok vonzóbbá tételében** is segíthetnek, ahogy az egészségügyi dolgozóknak számára biztosított **szolgálati lakások és bérkiegészítések** is. A momentumos Soproni Tamás vezette Terézvárosban például a kerületi egészségügyi intézmények dolgozói is pályázhatnak szolgálati bérlakásokra, Szombathelyen pedig háziorvosi **életpályamodell** bevezetésével csökkentették az orvoshiányt. A program keretében jutalmazzák a hosszú ideje praktizáló orvosokat és ösztönzik a nyugdíjba menő orvosokat praxisuk gördülékeny átadására. Egy további megoldás a Zuglóban Rózsa András portfóliójába tartozó **praxiskezdési támogatás**, ahol betöltetlen praxisok esetében az újonnan érkező háziorvos egyszeri, nagy összegű támogatásra jogosult amit a praxis működtetésével kapcsolatos költségekre fordíthat.

Szűrőprogramokat szervezünk és támogatást adunk a nem kötelező életvédő oltásokra, hiszen a megelőzés a legjobb gyógymód. A szűrővizsgálatok komoly mértékben tudják csökkenteni a várólistákat, és a rendszeres szűrések rengeteg emberéletet megmentenek. A Pikó András vezette Józsefváros ingyenes **Szűrőszombatot** hirdetett az önkormányzat által fenntartott szakrendelőben, ahol többek között vércukormérés, méhnyakrák- és melanóma-szűrés is elérhető. A Terézvárosi Egészségügyi Szolgálat pedig egészséggel kapcsolatos tanácsadásban és testmozgásban is bővelkedő **egészségnapot** szervez a VI. kerületieknek. Az életvédő **oltások támogatása** is fontos eszköz mind a megelőzésben, mind a fertőzések terjedésének csökkentésében. A momentumos terézvárosi önkormányzat több oltás költségét is teljesen vagy részlegesen megtéríti, például gyermekek esetében az agyhártyagyulladás és a rotavírus, a 65 év felettiek körében pedig a pneumococcus baktérium ellen védőt. Az önkormányzatok kezdeményezhetnek és támogathatnak **egészségügyi oktatási programokat is**, melynek célja az egészségtudatosság növelése, a betegségek megelőzése és az egészséges életmódra való ösztönzés. Különösen fontos ez a fiatalok körében, ezért indította el Józsefváros az Etesd nonprofit szervezettel együttműködve a gasztroedukációs foglalkozást, amely keretében a gyerekek ízelítőt kapnak az egészséges főzés tudományából és ezzel együtt környezettudatosságra is nevelik

őket.

Hogyan tesszük élhetőbbé, zöldebbé és tisztábbá a környezetet?

Védjük a meglévő zöldterületeket és újakat hozunk létre. A meglévő városi zöldterület védelme, kiemelt értékként való kezelése fontos, hiszen így sincs belőle elég. A XII. kerületi Momentum és a civilek **erdővédő petíciót** indítottak és érték el így egy tervezett erdőirtás megállítását. Havasi Gábornak, a fővárosi közgyűlés momentumos tagjának munkája eredményeképp a Budapesti Fővárosi Önkormányzat létrehozta a **Nagytétényi Duna-part Természetvédelmi Területet**. Az 53,5 hektár Budapest egyik utolsó természetes, vizes élőhelye, védetté nyilvánítását több mint 20 éve kezdeményezték környezetvédők, de politikai szinten nekünk sikerült ezzel kapcsolatban eredményeket elérni. A **városi zöldterületek bővítése** folytán mérséklődnek a hőhullámok, csökken a levegő szennyezettség, javul az életminőség. A **köztér felújítások** során ezért mindig kiemelt fontosságú szempont számunkra a **zöldítés**. Így történt ez a VIII. kerületben a Bacsó Béla utca és a Horváth Mihály tér megújításakor is, vagy amikor Molnárka Gábor, Budapest I. kerület Budavári Önkormányzatának momentumos képviselője kezdeményezte a nehezen használható **foghíjtelkek** zöldterületekké alakítását. Városaink zöldítésének aranytartalékai továbbá a **társasházi udvarok**, amelyek sokszor parlagon hevernek. Budapest momentumos főpolgármester-helyettese, Kerpel-Fronius Gábor által meghirdetett Égigérő fű program kis forrásigény mellett is évi 15-20 Budapesti **társasház zöldítésére** adott lehetőséget, melyek egyben közösségi terekké is váltak a lakók számára. A II. kerület momentumos önkormányzati képviselői pedig a helyi építési szabályok átírásával érték el, hogy zöldebb épületek épüljenek. Nagyobb figyelmet fordítunk a közterületek és zöldterületek tisztaságára és rendezettségére is. Terézvárosi mintára közvetlenül elérhető **köztisztasági forródróttal** tesszük hatékonyabbá a takarítási, tisztítási folyamatokat, ahol egy külön erre a célra felállított csapat dolgozik a bejelentett problémákon, amelyek így átlagosan 30 percen belül elhárításra kerülnek.

Felkészítjük városainkat és köztereinket a klímaváltozásra. A Momentum önkormányzati képviselőinek kiemelt prioritás a klímavédelem, klímabiztonság. Ebben a szellemben újult meg a Rádai Dániel momentumos alpolgármester vezetésével a józsefvárosi Déri Miksa utca, ahol amellett, hogy jelentősen növekedett a zöldfelület, az utca új, **kevésbé melegedő burkolatot** is kapott, és a **csapadékvíz** egy részét a kiterjedt **zöldfelületekre vezették**, így azok párologtatva hűtik a várost. A sűrűbb, fás területen akár 5-10 °C-kal kevesebb lehet az ember hőérzete, egy 4 méteres fa pedig akár annyi hűtő teljesítményt végezhet, mint két darab légkondi. A momentumos vezetésű önkormányzatok az élen jártak **fásításban**, Terézvárosban például a Liszt Ferenc Tér, a Paulay Ede utca és a Csengery utca is kizöldült. A már említett Déri Miksa utcában 59 új fát telepített a józsefvárosi önkormányzat. A faültetés mellett mesterséges eszközökkel is csökkenthetjük hőérzetünk, erre jó példa Szegeden a momentumos Mihálik Edvin **napvitorla** projektje, ott így tettünk a hőszigethatás ellen. Támogatjuk a **megújuló energiaforrások** minél szélesebb körű önkormányzati használatát is. A IX. kerületi

önkormányzat momentumos előterjesztésre jelentősen növelte napelem kapacitását, mely segítségével több önkormányzati intézmény is megújuló energiával tud működni. Az önkormányzat így évente nagyjából 10 millió forintot takarít meg és akár 70 tonnával is csökkenhet a karbonlábnyoma. A **lakossági szemléletformálás** is fontos, Szegeden több kampányt is indított a helyi Momentum a megújuló energiahasználat népszerűsítésére klímaváltozás és energiahasználat témában. A klímaváltozás szempontjainak átfogó érvényesítésére és a tevékenységek összefogására célszerű egy **klímával foglalkozó ügyosztály létesítése** az önkormányzati hivatalon belül. A józsefvárosi önkormányzatnál a városüzemeltetési és zöldprogram iroda végzi a klímavédelemi, klímabiztonsági feladatokat, Szeged városa pedig megalapította a zöld tanácsnoki pozíciót, amit a momentumos Mihálik Edvin tölt be.

Csökkentjük a légszennyezést. A tisztább levegőhöz csökkentenünk kell városaink autóforgalmát és vonzóbbá kell tennünk a **gyaloglást, a kerékpározást és a közösségi közlekedés használatát**. Így tett a Soproni Tamás vezette momentumos Terézváros is, immáron biztosítva van a Nyugati téri csomópontnál a gyalogosok számára az akadálymentes átkelést, Rádai Dániel momentumos alpolgármester pedig a Magdolna negyedben vezetett be **forgalomcsillapítást** és sebességkorlátozást. A csökkentett forgalom miatt kevesebb a közlekedési zaj- és levegőszennyezés, könnyebb, egyértelműbb és biztonságosabb a közlekedés. Szegeden a momentumos alpolgármester átfogó közlekedésfejlesztési stratégiával jelentősen és fenntartható módon növelte a **kerékpáros közlekedést** és csökkentette az autós forgalmat. Emellett Szegeden a Momentum javaslatára pénzügyi támogatással is ösztönzik a cégeket és vállalkozásokat, hogy biztosítsanak munkavállalóik számára **fenntartható közlekedési lehetőségeket munkába járásra**. A programra 10 millió forint áll rendelkezésre és 50%-os támogatást nyújt a városban működő cégeknek például bicikli- vagy robogótároló létesítésére, szervizpontok kialakítására, elektromos rollerek biztosítására vagy elektromos töltőállomások telepítésére. A Soproni Tamás által vezetett Terézvárosban ingyenes BKK-bérletben részesülnek a 14 év feletti nappali tagozatos diákok. Mihálik Edvin, a szegedi Momentum képviselője „**Fűtsünk okosan**” kampányt indított a kertvárosi városrészben élő szegediek számára, amelynek célja a káros fűtési módszerekre való figyelemfelhívás volt. A helyzet megoldására kedvezményes árú vagy **ingyenes tüzifára** és a fatüzelésű kályhákról a **távhőre** való áttérésre is szükség van.

Hogyan támogatjuk az egészséges életmódot?

Támogatjuk a mindenki számára elérhető közösségi sportolási lehetőségeket. A fizikai aktivitás nem csak a fizikai egészséget erősíti, hanem a közösségi kapcsolatokat, kiemelten a fiatalok között, és javítja az emberek mentális egészségét is. Pesterzsébet momentumos önkormányzati képviselője, Gyuricza-Somodi Klára kezdeményezésére a kerület átfogó **sportkoncepciót** alkotott, melynek részeként létrehozták a Sportgálát, emelték a sportpályázatokra fordítható összeget, valamint szociális alapon is támogatják a sporttevékenységeket. A Kispesti **Sportágválasztó** kezdeményezést a helyi

momentumos képviselő, Paróczai Anikó valósította meg a diákok igényei alapján. A rendezvényen az önkormányzat támogatásával több mint 550 diák ismerhette meg és próbálhatta ki a kerületben elérhető sportágakat. Az Aktív Budapest Programot a Budapesti Sportszolgáltató Központ (BSK) szervezi, mely keretében hetente más és más ingyenes edzésen vehettek részt a budapestiek. A kerékpáros közlekedés támogatása nagyon fontos eleme az egészséges városi életmódnak. A WHO szerint napi 20 perc kerékpározás 30%-kal csökkenti a kettes típusú cukorbetegség kialakulását és a rákos elhalálozások arányát, és további 10%-kal csökkentik a szív és érrendszeri betegségek kialakulását. Terézvárosban a 14-30 év közötti nappali tagozatos tanulók 75.000 forint értékben pályázhatnak **kerékpárvásárlási támogatásra.** Szeged önkormányzata pedig folyamatosan telepít kerékpártámaszokat a helyiek által kért helyszínekre, valamint a buszmegállók és a nagyobb társasházak környékére is.

Közterületeinkre nem közlekedő, hanem közösségi térként tekintünk. Egy egészséges utcában az embereknek magasabb a komfortérzete, így szívesebben töltik ott az időt, akár közösségi összejövetelekre, eseményekre is alkalmas térré válnak. Ehhez sokszor még drága beruházásokra sincs szükség, elég a szemléletünkön változtatni. Ez történt a Momentum főpolgármester-helyettese, Kerpel-Fronius Gábor kezdeményezésére a **pesti alsó rakparton**, ahol először hétvégéken, majd egész nyáron a gyalogosok és kerékpárosok vehették használatba a rakpartot. Emellett fontos a városi területeken a sportinfrastruktúra fejlesztése, beleértve a **parkokban és a közösségi tereken elhelyezett fitneszberendezéseket, sportpályákat.** Józsefvárosban a már említett Déri Miksa utcában a napos és árnyas kert mellett **kondipark, sakkasztal, játszótér,** nyilvános WC, párakapu, ivókút és egy lugas is helyet kapott, összességében egy parkosított, játékra is alkalmas sétány jön létre. A **közösségi kertek és komposztálók** létesítése is hozzájárul ahhoz, hogy a lakók nyugodt, zöld környezetben, mégis aktívan tölthessék pihenőidejüket. Józsefvárosban foghíjtelkeken hoztak létre közösségi és pihenőkerteket, az I. kerületben pedig Tölcsér Borbála momentumos önkormányzati képviselő kezdeményezésére nyitotta meg kapuit a Kuny Domokos utcában található közösségi kert. A kert 15 lakossági magaságyással, komposztálóval, üvegházzal, esővíz-gyűjtővel és közös szerszámos fészerrel várja az érdeklődőket, a kerületi iskolákat és időseket pedig egy-egy nagyobb parcellával is**.** A közösségi kertek a friss élelmiszer-ellátást is segítik, míg a komposztálás amellett, hogy csökkenti a szemét mennyiségét, visszaforgatja a tápanyagot a talaj számára, támogatva így a körforgásos zöldfelület gazdálkodást.

Az Európai Parlamentben is az egészséges városokért küzdünk

Kiemelt célunk, hogy jöjjön létre egy erős Európai Környezetvédelmi Hatóság. A magyar akkumultátorgyár építések esetén látszik igazán, mennyire fontos egy független, EU-s szintű zöld hatóság. Ellenőriztetheti, büntetheti, és ha kell, be is zárathatja azokat a cégeket, amik súlyosan szennyezik a környezetünket, illetve felhívhatja a figyelmet a jogszabályi hiányosságokra a tagállamokban. Szakmai kompetenciában is fontos segítség lehet olyan esetekben, amikor egy tagállamban kiüresítik a környezetvédelmi intézményrendszert. A jelenleg is

működő Európai Környezetvédelmi Ügynökség jó alapot jelent az új hatóság számára. Egy ilyen hatóság ereje a különleges gazdasági övezetekre is kiterjedne.

Közvetlen EU-s források jó felhasználása

- **A hatékony egészségügyi rendszer a prevencióval kezdődik.** Közvetlen forrásokkal kell támogatnunk a szűrőprogramokat, a terézvárosi **egészségnap** és józsefvárosi **szűrőszombat** mintájára. Különböző társadalmi csoportokra szabott **mobil szűrőállomásokkal** is bővítenénk a szolgáltatást, hogy a ritkábban lakott területeket is elérjük, például nők számára mellrák vagy a méhnyakrák-szűréseket szervezünk. A programot telefonos applikációval, gamification-fejlesztésekkel egészítenénk ki, ami emlékeztetőket küld, és játékos formában, közösségi versengéssel kiegészítve ösztönzi a rendszeres szűrővizsgálatokat.

Biztonságos városok

Biztonságossá tesszük a várost a lakóinak!

A momentumos városok küzdenek lakóik biztonságáért. Egy biztonságos városban a lakók nem félnek az utcákon, az aluljárókban és a közterekben. Egy biztonságos város térfigyelő kamerákkal és polgárőrök segítségével segít enyhíteni az országos rendőrség állományhiány problémáján. Egy biztonságos városban a közlekedésnek nincs halálos áldozata. Egy biztonságos városban a lakhatás megfizethető, rendelkezésre állnak önkormányzati bérlakások, amelyeket igazságos módon osztanak el. Egy biztonságos városban nem hagyják az út szélén a legsérülékenyebb csoportokat és az éppen nehéz anyagi helyzetben lévőket. Egy biztonságos városban a gyermekeket bántalmazókat előállítják és elítélik, nem pedig bújtatják és felmentik. Egy biztonságos városban megbecsülik a fontos közszolgáltatásokat ellátókat, mint a szociális munkások, az óvodapedagógusok vagy háziorvosok. Egy biztonságos városban a gyermekek jó minőségű és hozzáférhető ellátást kapnak legyen szó bölcsődékről, óvodákról, vagy napközis elhelyezésről. Egy biztonságos város gondoskodik az idősekről, felismerve, hogy szabadidejük és szakértelmük erőforrást is jelenthet.

Magyarországon a legtöbb város jelenleg nem biztonságos, mivel romlik a közbiztonság, egyre megfizethetetlenebb a lakhatás és nem létezik a szociális védőháló.

- **Már a működést is veszélyeztető létszámhiány van a rendvédelmi dolgozóknál.** Ez a rendőrkapitányságokon leginkább a járőrök között jelentkezik, azaz nincs elég rendőr az utcán, ami a közbiztonság szempontjából a legfontosabb. Így a százezres lélekszámú nagyvárosokra és 20-25 kisebb településre is csak egy-egy járőr jut éjszakánként és hétvégente. A rendőröket ért tragédiák pedig arról árulkodnak, hogy sem megfelelő felszerelés, sem megfelelő felkészítés nem áll rendelkezésre. Rendszerszintű problémákról árulkodik az elítélt **embercsempészek**

tömeges elengedése és a kistelepülésen a dizájnerdrogok és az ezzel kapcsolatos bűnözés miatt drasztikusan romló a közbiztonság is.

- **A kormány teljes mértékben kivonult a megfizethető lakhatás területéről és töredékére csökkent az önkormányzati bérlakások állománya is.** Az ország nagyvárosaiban lakhatási válság tombol, míg a kisebb településeken a túlzsúfoltság és a rossz minőségű közművek okoznak problémát. 2015 óta közel kétszeresére növekedtek az albérleti díjak, Budapesten eközben a lakások nagyjából 20%-a üresen áll. Magyarországon a lakosság jelentős része rossz minőségű, energetikailag korszerűtlen lakásban él és a **lakhatás költségeinek drasztikus emelkedése** még inkább ellehetetleníti az alacsony jövedelmű családok helyzetét. Az önkormányzati bérlakás állomány a rendszerváltás óta majdnem felére csökkent, az önkormányzati bérlakásokban lakók aránya pedig a tizedére. A legtöbb helyen az állomány fejlesztése helyett értékesítették a legjobb állapotú ingatlanokat, főként a lakásprivatizáció keretében. Ezen felül sorra derültek és derülnek ki esetek, amikor maguk az **önkormányzati vezetők károsították meg az önkormányzatokat**, mint például Rogán Antal az V. kerületben.Tavaly Dr. Dukán András Ferenc Csepel képviselőjeként megakadályozta, hogy a fideszes polgármester több értékes telket is áron alul játsszon át haveri cégeknek.
- **A szociális transzferek rendszere Magyarországon európai összehasonlításban szűkmarkú, ráadásul az EU-s trendekkel ellentétesen csökken.** 2010 óta például a családokra/gyermekekre jutó szociális védelem társadalmi juttatásai a GDP százalékában több, mint **harmadával csökkentek**. Így fordulhat elő, hogy romlik az állami közszolgáltatások színvonala, évi 20 ezer gyermek esik áldozatul bántalmazásnak következmények nélkül, vagy, hogy az európai országok közül hazánkban a legkisebb az esély arra, hogy egy gyermek sikeresen kitörjön a szüleitől örökölt szegénységből. Ma Magyarországon **hiány van jól felszerelt bölcsődékből és óvodákból**, ami nehézséget okoz abban, hogy a szülők összeegyeztethessék a munkájukat a családi élettel. A **65 év felettiek aránya** 2030-ra a népesség negyedét is elérheti, a felnőtt népesség egyre nagyobb arányának van olyan idős rokona, akit heti rendszerességgel gondoznia kell. A fontos közszolgáltatásokat ellátó dolgozók, például óvodapedagógusok, családsegítők, ápolók fizetése alacsony és gyakran túlhajszoltak, mivel **sok szakember hiányzik**. Az állam az egész szociális szférából kihátrált és ezt törvénybe is foglalta épp a megélhetési válság kellős közepén, így az önkormányzatokra mint utolsó bástyákra kevés elérhető forrás mellett is nagy felelősség hárul.

Megvalósítjuk, hiszen van ahol már megcsináltuk!

Célunk, hogy 2024-től minél több ember éljen fizikai és szociális biztonságban. Ezért fogunk küzdeni mind Európában, mind az önkormányzatokban, folytatjuk azt a munkát, amit 2019-ben elkezdtünk. A biztonságérzetnek fontos eleme, hogy

probléma esetén a lakosok tudjanak kihez fordulni, és,hogy a tragikus életesemények ne nyomják rá a bélyegüket egész életükre. Ezek érdekében:

1. **a momentumos városok javítják a közbiztonságot.**
    a. **Körzeti rendészeket** nevezünk ki, akik „jó gazdaként" figyelnek az adott körzet biztonságára.
    b. Lokális **térfigyelő kamerákat** létesítünk a bűnmegelőzés érdekében.
2. **a momentumos városok enyhítik a lakhatási válságot.**
    a. **Lakásgazdálkodási tervvel** növeljük a kedvező áron kiadott önkormányzati bérlakások számát, amiket átlátható és igazságos módon osztunk el.
    b. **Szolgálati lakásokat** adunk az alacsony keresetű, de fontos közszolgáltatást végző dolgozóknak, az óvónőknek, rendőröknek, háziorvosoknak és szociális munkásoknak.
3. **a momentumos városok erősítik a társadalmi védőhálót.**
    a. Ingyenes **időstaxi** szolgáltatást biztosítunk a 60 éven felettieknek, hogy könnyebben jussanak el ügyeket intézni vagy orvoshoz.
    b. Komplex **gyermekvédelmi és áldozatsegítő programot** dolgozunk ki minden önkormányzatban ingyenes jogsegélyszolgálattal

Hogyan javítjuk a közbiztonságot?

Támogatjuk az önkormányzati rendészetek létrehozását és együttműködünk a rendőrséggel. Önkormányzati rendészeteket alakítunk ki a hatékonyabb fellépés, a bűnmegelőzés és a lakók biztonságérzetének növelése érdekében, ahogy a főváros és Józsefváros is tette. Pikó András, a fővárosi Momentum frakció tagja által vezetett Józsefvárosban **körzeti rendészek** tartanak kapcsolatot a **rendőrséggel és a helyi lakókkal** és szervezetekkel (boltok, iskolák, idősklubok, stb.) annak érdekében, hogy a különféle problémák eljussanak az önkormányzathoz, és minél gyorsabban és hatékonyabban tudjanak rá közösen megoldást találni. **Társulásos formában** több kisebb önkormányzat közösen is működtethet önkormányzati rendészetet, növelve ezzel a hatékonyságot és csökkentve a költségeket. A helyi közbiztonság javítása érdekében az **önkéntes polgárőrséget** is be lehet vonni az együttműködésbe, ahogy ezt a momentumos vezetésű Terézvárosban tette Soproni Tamás polgármester. A **rendőrséggel való hatékony együttműködés** folytán elérhetővé válna az ország valamennyi településének lefedése és az is, hogy legalább minden 1000-2500 lakosra jusson rendvédelmi vagy rendészeti felügyeleti erő. Az együttműködés elősegítéséhez egy lépcsőfok és szép gesztus lehet a helyi közösségért kiemelkedő munkát végző rendőrök elismerése. Az I. kerületi önkormányzatban Gelencsér Ferenc, korábbi momentumos alpolgármester kezdeményezésére hozták létre a „Hónap rendőre" díjat, mely 50 ezer forint támogatással jutalmazza az I. kerület legjobb rendőrét.

A bűnmegelőzésre fókuszálunk. Bár a rendőri feladat ellátásához szükséges eszközök biztosítása állami feladat, az önkormányzat javíthatja a munkavégzés körülményeit és a rendőrség hatékonyságát, például **kamerák**, védőfelszerelés, szolgálati autók vagy más eszközök beszerzésén keresztül. Így tett a Soproni Tamás

által vezetett Terézváros is, ahol 436 millió forintból újították fel a kamerarendszert, aminek keretében csak 2023-ban negyven új kamera került beszerelésre. A rendszert két diszpécserközpontban, napi 24 órában kezelik és már több bűnözőt is sikerült tetten érni vagy felderíteni a segítségükkel. A megfelelő **közvilágítás** is bűnmegelőző hatású. Akkor tekintjük elértnek a célt, ha – vegyük ezt példának – egy nő egyedül, este 11-kor is biztonságban érzi magát a közterületen, legyen szó parkról vagy aluljáróról. Ebben a szellemben újult meg a VI. kerületben a Bajza-Bulcsú alagút, az I. kerületi Momentum munkájának eredményeképp pedig a Vérmező. A rendészeti és köztérfejlesztési feladatok mellett a megoldás egyben szociális fejlesztési feladat is. A közbiztonság javítása az esetek jelentős részében a helyi viszonyok ismeretével és kellő odafigyeléssel garantálható rendőri beavatkozás nélkül. Ezért elősegítjük, hogy legyen minél **szorosabb együttműködés a helyi közösséggel**, civil szervezetekkel, valamint a szociális szféra dolgozóival a rendőri ügyelet mellett működő **szociális ügyeletet** formájában. Ezen felül a rendőrséggel együttműködve, de saját szervezésű, **önkormányzati felvilágosító és bűnmegelőző kampányokat** indítunk az adott településen leginkább jellemző és a lakosság biztonságérzetét legjobban sértő bűncselekmények terén (pl. idősek sérelmére elkövetett csalások, a dizájner drogok – "herbál" stb.), ahogy ezt a józsefvárosi körzeti rendészet is teszi.

Biztonságosabbá tesszük a városi közlekedést. Több európai város már elérte, hogy egyetlen védtelen közlekedő se legyen közlekedési baleset áldozata arra való odafigyeléssel, hogy bárki, bármikor, akaratlanul is hibázhat. A halálos áldozattal vagy súlyos sérüléssel járó események körülbelül 90%-át járművezetők okozzák, ezért fontos a **sebességhatárok csökkentése**, hogy ütközés esetén se legyen halálos áldozat. Szintén fontos a **kockázatos közlekedési csomópontok** felmérése és átépítése, mint ahogy történt például a momentumos polgármester vezette Terézvárosban a Podmaniczky utcánál, vagy Józsefvárosban a Népszínház utca több csomópontjában. Józsefváros önkormányzata a Magdolna negyedben Családbarát Mobilitási Chartát és Programot fogadott el, amelyben a kiszolgáltatottabb közlekedők biztonsága és kényelme volt a cél a forgalom és a sebesség csillapításával és a **gyaloglás és kerékpározás vonzóbbá tételével**. A gyaloglást a járdák szélesítésével, a biciklizést egyértelmű szabályozással és a szükséges helyeken elválasztott kerékpársávokkal, illetve kerékpárutakkal lehet biztonságosabbá, ezáltal vonzóbbá tenni, amire jó példa a szegedi kerékpárhálózat megújítása. A közlekedésbiztonság növelését szolgálják a **sebességmérő kamerák** is, bár ezek létesítése nem önkormányzati hatáskör lenne, a Soproni Tamás vezette Terézváros több traffipaxot is üzembe helyez a rendőrséggel közösen.

Hogyan enyhítjük a lakhatási válságot?

Növeljük a kedvező árú önkormányzati bérlakások mennyiségét és minőségét. Az önkormányzatok általában jelentős ingatlanvagyonnal rendelkeznek és nagyon fontos, hogy ezek hogyan vannak kihasználva. Felelős és hosszútávú **lakásgazdálkodási** tervet alkotunk, mint ahogy Józsefváros és Terézváros is tette,

hogy az önkormányzat jó gazdája legyen az ingatlanoknak. Kezdetben **felmérték az önkormányzati lakásállományt** és pontos, naprakész regisztert is vezetnek róluk **komfortszint és költözhetőség alapján** (kiadható, felújítandó, bontandó). Ezután az önkormányzat részletes tervet készített a lakhatási lehetőségek javíthatására, például, hogy a **legrosszabb minőségű lakások eladásából** származó bevételt arra fordítják, hogy a rossz minőségű, felújításra szoruló bérlakásokat költözhetővé tegyék. Ennek a módszernek a segítségével 2023-ban Józsefvárosban majdnem megduplázódott a kedvezményes árú önkormányzati bérlakás-pályázatok száma; a 143-ból több mint 60 újonnan felújított volt. Nagy szükség van **önkormányzati bérházépítésre is**, azonban ez állami támogatás nélkül megfizethetetlen a legtöbb önkormányzatok számára. A momentumos vezetésű Terézváros elindított egy tervezési folyamatot egy üres önkormányzati telekre, ahol a tervek szerint hatvan lakásos önkormányzati bérház és tüdőgondozó is épül. A bérházépítés költségeinek csökkentésére lehetőség lenne olyan megállapodás létrehozására az ingatlanfejlesztőkkel, hogy 100 új lakás fejlesztése után 10-et önkormányzati tulajdonba adjanak.

Lakásügynökségek segítségével átláthatóvá és igazságosság tesszük a lakások elosztását. Józsefvárosban az önkormányzati lakásügynökség intézi a lakások fenntartását, a pályáztatást és a kiadást is. A lakásügynökségekhez jelentkezhetnek olyan családok is, akik az albérletek piaci árait teljes egészében nem képesek kifizetni (egyszülős családok, pályakezdő munkavállalók, stb.). A szabad lakások alaprajzzal együtt, átlátható módon vannak meghirdetve, ezzel az egész igénylési folyamat egyszerűbb és átláthatóbb lett. A jelentkezők egy **egységes szempontrendszer** alapján kapnak pontszámot, ezt a listát (névjegyzéket) aktívan menedzseli a lakásügynökség. Józsefvárosban azokat részesítik előnyben, akiknek a jelenlegi lakhatási körülményeik nem megfelelőek (például egy négytagú család egyszobás lakásban él) és figyelembe veszik azt is, ha valaki **fogyatékossággal él** vagy **állami gondozott** volt. Szegeden a momentumos Mihálik Edvin körzetében önkormányzati tulajdonban lévő **fecskelakásokra** írtak ki kedvezményes bérleti díjú pályázatot, helyben dolgozó, 35. életévüket be nem töltött pároknak. Az alacsony keresetű, de fontos közszolgáltatást végző önkormányzati dolgozókat is segítheti lakással az önkormányzat. A momentumos Soproni Tamás vezette Terézvárosban a kerületi óvodák, bölcsődék, iskolák, egészségügyi intézmények dolgozói **szolgálati bérlakásokra** pályázhatnak.

A hajléktalanság egy összetett szociális probléma, amit ennek megfelelően kezelünk. A Józsefvárosi LÉLEK-Program több mint egy évtizede indult, a jelenlegi városvezetés pedig nagy erőkkel fejleszti és támogatja. A program célja a hajléktalanná vált személyek **komplex rehabilitációja,** többek között lakhatás, munkapiaci integráció és mentális egészség terén egyszerre. A program olyan családoknak is segítséget nyújt, akik rajtuk kívülálló okból lakhatási krízishelyzetben vannak. Ezen felül szükséges fejleszteni a **családok átmeneti otthonát** is, ahogy ezt a momentumos vezetésű Terézváros teszi. Fontos a korai beavatkozás, mivel a hajléktalanság fizikailag és mentálisan is nagyon gyorsan rányomja a bélyegét az utcán élőkre. Ezért az önkormányzatoknak megfelelő

mennyiségű **közösségi szállást** kell biztosítaniuk, és az *elsőként a lakhatás* elv alapján minél gyorsabban ösztönözniük kell a lakáshoz jutást. Ebben segíthet józsefvárosi mintára a **bérlőkijelölési jog pályázat,** mely során az önkormányzat odaadja a lakást egy pályázó civil vagy egyházi szervezetnek, akik aztán felújítják és a saját kliensük számára biztosítanak lakhatást, valamint szociális munkát. A **munkaerőpiacra való visszatérés** kiemelten fontos a talpraálláshoz. Terézvárosban a köztisztasági szolgálatnál hajléktalanok is munkába állhatnak napi fizetéssel. Az I. kerületben az önkormányzat a Magyar Máltai Szeretetszolgálattal szerződve egy hajléktalan szállón élő személy teljes állású foglalkoztatását finanszírozza, aki később szociális munkások segítségével saját bérleménybe is tudott költözni. Mindemellett fontos az **életmentő pontok** működtetése is, mint legalsó küszöbös szolgáltatás, aminek kifejezetten az a célja, hogy senki ne fagyjon meg az utcán. Ez az intézkedés nem terheli meg túlzó módon a költségvetést, a 2023-24-es télen a józsefvárosi önkormányzatnak 18 millió forintjába kerül.

Hogyan erősítjük a társadalmi védőhálót?

Erősítjük a pénzbeli és természetbeni juttatásokat egy igazságosabb társadalomért. A momentumos vezetésű Terézvárosban országos szinten is kiemelkedő módon erőssé vált a szociális támogatások rendszere, Józsefvárosban pedig 2023-tól 15 új pénzbeli támogatás került bevezetésre. A helyiek részesülhetnek többek között **lakhatási, ápolási, iskolakezdési vagy gyógyszertámogatásban**. Terézvárosban a viszonyítási alap összege 60.000 forint az országos 28.000 forinthoz képest és követi az inflációt. A III. kerületben Turgonyi Dániel momentumos alpolgármester kezdeményezésére a szociális támogatásokra jogosultak körét kibővítették olyan családok esetében, ahol **fogyatékossággal vagy egészségkárosodással** él valaki. Ezeken kívül természetbeni juttatásokat is nyújtanak az önkormányzatok, például Terézvárosban a fiataloknak járó **BKK-szemeszterbérlet**, vagy a rászorulóknak célzott élelmiszer csomagot. Józsefvárosban elérhető **szociális étkeztetés** is, melynek célja, hogy napi egyszer meleg ételt kaphassanak azok, akik életkoruk, betegségük vagy szociális helyzetük miatt ezt önmaguk részére nem tudják biztosítani. Az önkormányzatok számára az itt élőkért dolgozók támogatása, a **fontos közszolgáltatásokat végző** munkaerő megtartása is fontos cél. Terézvárosban összesen huszonhat dolgozó, köztük öt óvodai, öt általános iskolai és több szociális intézményben dolgozó részesült bérleti díjtámogatásban, amelynek az összege havi bruttó 150 ezer forint. Az önkormányzatok adhatnak **havi keresetkiegészítést** is például bölcsődei, óvodai dolgozóknak, ezzel csökkentve a szakemberek hiányát, Terézvárosban és Józsefvárosban is 50.000 forint körüli ez az összeg. Hosszútávú célunk, hogy Magyarországon újra elérhető legyen a havi fix minimumjövedelem rendszere, ami hatékony módja a szegénység megakadályozásának, ahogy azt a Zuglói minta mutatja.

Javítjuk a gyermekjóléti ellátás és a gyermekjogvédelem hatékonyságát önkormányzati szinten. Az óbudai önkormányzat Turgonyi Dániel momentumos alpolgármester vezetésével komplex gyermekvédelmi és áldozatsegítő programot

dolgozott ki és valósított meg többek között a Hintalovon Gyermekjogi Alapítvánnyal együttműködve. Az önkormányzat és az alpolgármester fő szerepe az volt, hogy **segítse a szakmák és az intézményrendszerek közötti munkát** szakmai egyeztetések és protokollok kidolgozásán keresztül. Ezen felül **több mint száz órányi képzéssel** támogatták a kerületi szociális, rendvédelmi, óvodai és bölcsődei dolgozókat, valamint a védőnőket, hogy eredményesebben ismerhessék fel és segíthessék a bántalmazottakat. Az önkormányzat **rendszeres gyermekjogi fogadóórát** is tart, valamint **ingyenes jogsegélyszolgálatot** biztosít a családon belüli erőszak elszenvedői számára. A Pikó András, a fővárosi Momentum frakció tagja által vezetett józsefvárosi önkormányzat a Gyermekbarát Józsefváros program keretében is hasonló együttműködést kötött NANE és a PATENT egyesületekkel, akik szorosan együttműködnek a kerületi Család és Gyermekjóléti Szolgálattal az **erőszakkal szembeni fellépés érdekében**. A **lakosság érzékenyítése és informálása** is kiemelt szerepet kapott a programok részeként, Óbudán többek között figyelemfelhívó plakátok, panelbeszélgetések és fotókiállítások formájában igyekeztek eloszlatni a tévhiteket és felhívni a figyelmet a problémára. Az **önkormányzati bérlakások** egy részét a helyi családok átmeneti otthonaként, valamint **gyermekvédelmi szakellátásból kikerült fiatalok** számára kell kiutalni. Így tett Soproni Tamás, akinek döntésére Terézváros bérlakással és mentorálással segíti a bicskei bántalmazás áldozatait az Utcáról Lakásba Egyesülettel együttműködve.

Önálló életvitelt támogató és magányt enyhítő szolgáltatásokkal erősítjük az idősellátást. Az elöregedő társadalmunkban a hagyományos **idősotthonok** számát is növelni kell, hiszen ezekre az igény drasztikusan növekedni fog. Azonban egyre nagyobb az igény az önálló életvitelt és egészségmegőrzést támogató szolgáltatásokra, továbbá a magány enyhítését szolgáló tevékenységek megszervezésére is. A momentumos vezetésű Terézváros által nyújtott **időstaxi** szolgáltatás nem csak önálló életvitelt segítő intézkedés, de közösségi élményt is nyújt. Terézváros **életjáradék programot** is bevezetett, amelyen keresztül lakásuk tulajdonjogáért cserébe a 65 év feletti terézvárosiak életük végéig havi juttatást kapnak, gondtalanabbá téve időskorukat. Az önkormányzat által fenntartott Terézvárosi Gondozó Szolgálat pedig **házi segítségnyújtást** és **otthoni egészségügyi szakápolást** is nyújt, amely biztosítja a saját otthonukban élő, de fizikai, mentális vagy egészségügyi állapotuk miatt rászoruló kerületi lakosok részére a szakszerű ellátását. Terézváros mellett Józsefvárosban is ingyenesen elérhető a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, amely keretében az igénybevevő lakásán felszerelnek egy segélyhívó készüléket, így krízis esetén rövid időn belül az otthonába érkezik egy szakképzett gondozó. Józsefváros emellett **átmeneti otthont** is üzemeltet időskorúak számára. Az Ezüstfenyő Gondozóház segítséget nyújt a kerületben élő családoknak, hogy hozzátartozójuk elhelyezését biztosítani tudják nyaralás, betegség vagy az idősek otthonába történő várakozás idejére, miközben szakképzett gondozók, mentálhigiénés szakemberek és mozgásterapeuták viselik gondjukat. Mind Józsefváros, mind Terézváros üzemeltet **idősklubokat**, amelyek tipikusan 8-16 óra között vannak nyitva és lehetőséget kínálnak társas kapcsolatok kiépítésére és kellemes, aktív időtöltésre, mint

gyógytorna, társasjátékok, kézművesség vagy zenés táncos rendezvények.

Hozzáférhető, minőségi és esélyteremtő ellátást biztosítunk a gyermekeknek. Minden **bölcsődét és óvodát 21. századivá kell tenni** a környezet és az eszközök megújításával, amibe a momentumos vezetésű VI. és VIII. kerület is belefogott. A terézvárosi Mesevilág óvoda udvara például ennek köszönhetően kapott **gyerekbarát gumiborítást,** ezen felül a felújításnak köszönhetően eredményesebben, külön csoportban foglalkozhatnak a **halláskárosult** gyermekekkel is. Józsefváros 2021-ben elindította a **Befogadó Óvodák** programot, amely keretében számos új, ingyenes és országosan is egyedülálló tanulási program indult, például a **bűvészprogram** vagy az **idegen nyelvi élménypedagógiai** programok. Csak német nyelvre 2023-ban több mint 25 millió forintot költött az önkormányzat, amiből az óvodapedagógusok pótlékára is jutott. A programból inspirálódva az önkormányzat megalkotta a **Gyermekbarát Józsefváros koncepciót**, ami kiterjed az allergiás gyerekek ellátásától kezdve az iskoláskorúak lelki egészség óráján és mentorprogramján át a gasztroedukációig. Egész évben igénybe vehető **napközik létesítése** nagyban segíthet azon családok számára, akik nem tudják megoldani a gyermekfelügyeletet. Terézvárosban a téli szünetben a helyi művelődési házban vigyáznak munkaidőben a gyerekekre, ahol a háromszori étkeztetés is térítésmentesen biztosított. Józsefvárosban pedig a FiDo ifjúsági központ az év minden napján nyitva van, így a fiatalok bármikor betérhetnek, hogy biztonságos környezetben tölthessék szabadidejüket.

Az Európai Parlamentben is a biztonságos városokért küzdünk

EU-s programot önkormányzatoknak szociális bérlakások építésre! Az önkormányzati lakásállomány csökkenése tovább mélyíti a szociális és lakhatási válságot. Célzott programot javaslunk, amelynek keretében az EU közvetlen forrásokkal támogatja az önkormányzatok szociális bérlakásépítő programjait. A program másik eleme a szolgálati lakások létesítését támogathatná, amelyet pedagógusok, védőnők, szociális munkások, és alacsony keresetű önkormányzati dolgozók vehetnének igénybe, ezzel javítva az életkörülményeiket, és csökkentve a munkaerőhiányt a szektorban.

Közvetlen EU-s források jó felhasználása

- **Valódi rezsicsökkentés, évente 100 ezer lakás teljeskörű energetikai korszerűsítése.** A célunk, hogy uniós forrásokból (például az Európai Szociális Alap+ és a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretén belül) 2050-ig valósuljon meg mintegy hárommillió magyar háztartás mélyfelújítása és energiafogyasztásuk jelentős csökkentése. Szigetelés, hatékony és zöld fűtés, gázkazán csere program, hőszivattyús rendszerek és megfelelő árnyékolás segítségével a háztartások komfortszintjét úgy lehet növelni, hogy közben az energiaigényük csökken, energiafelhasználásuk zöldül, a gazdaság pedig élénkül. A folyamatosan megújuló támogatási- és ösztönzőprogram keretében ez évi 100 ezer lakást jelentene. A felújítás ún. ESCO (közműszámla-alapú) finanszírozási formában is megvalósulhatna: a tulajdonos a közműszolgáltatónak részletekben, az energetikai megtakarításon keresztül fizethetné vissza a beruházás értékét.

Fejlődő városok

A lakókkal és a lakóknak fejlesztjük a várost!

A momentumos városok küzdenek lakóik életminőségének folyamatos javításáért. Egy fejlődő város jó gazdája a tulajdonában lévő vagyonnak és eszközöknek, azokat a köz javára használja fel. Egy fejlődő város hosszú távon és átláthatóan tervez. Egy fejlődő város elkötelezetten fejleszti a saját és cégei működést, hogy minél jobb szolgáltatásokat tudjon biztosítani. Egy fejlődő város a 21. században kihasználja a rendelkezésére álló adatvagyont, hogy a lehető legjobb döntéseket hozhassa. Egy fejlődő város él a digitalizáció nyújtotta lehetőségekkel,könnyebbé teszi ezáltal az adminisztrációt. Egy fejlődő város képes komplex, sok érintettet és a helyi viszonyokat figyelembe vevő városrész-rehabilitációs programokat lebonyolítani. Egy fejlődő város a lakosok életminőségét javító beruházásokat és fejlesztéseket hagy jóvá. Egy fejlődő város a helyi közösséggel és a helyi közösségnek tervezi a közterületek megújítását. Egy fejlődő város szoros partnerségben működik a területén működő helyi vállalkozásokkal és civil szervezetekkel.

Magyarországon jelenleg a legtöbb városban az életszínvonal nem fejlődik, mert nem hozzáértően vannak vezetve, nincsenek hosszú távú, érintetteket figyelembe vevő terveik és nem gazdálkodnak megfelelően az önkormányzati vagyonnal.

- **Sajnálatos módon előfordulnak önkormányzati vagyonnal való visszaélések.** Egy önkormányzat tulajdonában gyakran számos ingatlan, üzlethelyiség, valamint közszolgáltatásokat ellátó cégek is vannak. Azonban amennyiben ezekkel nem gazdálkodnak megfelelően, nem csak a helyiek életminősége nem javul, de még a visszaélésekre is van lehetőség. Megfelelő **vagyonmérleg híján** például az ingatlanok nem szerepelnek a költségvetésben, így semmilyen ár nem tud túl alacsony lenni az értékesítésükért, szinte észrevétlenül ki lehet őket játszani bizonyos érdekcsoportoknak. Példa erre a Rogán Antal vezette V. kerület, melynek visszaéléseit Juhász Péter, a Momentum által támogatott polgármesterjelölt fedte fel: itt pár év alatt több tízmilliárd forintnyi ingatlant adtak el áron alul fideszes ismerősöknek. Csepelen Borbély Lénárd jelenlegi polgármester **szerződésszegésre utasította** az egyik önkormányzati tulajdonú céget, mely következtében a bíróság döntése alapján 195 millió forintot kellett kifizetni a kivitelezést végző vállalkozónak csepeli közpénzből. Kerekes Gábor XXII. kerületi momentumos képviselő az önkormányzat egyik szociális intézményében tárt fel visszaéléseket **költségvetési csalás,** sikkasztás, közokirat-hamisítás és hűtlen kezelés területén.
- **A legtöbb városnak nincsenek hosszú távú, átfogó és a lakók életszínvonalát javító terveik.** Sokszor a **közterületek megújításának** vagy kialakításának sok szempontot figyelembe vevő tervezése is elmarad. Ilyen például a Duna Aréna környéke, ahol a beruházás végén az újlipótvárosi

rakpart egy sivár aszfaltrengeteg maradt, vagy a Széll Kálmán tér megújítása is, ahol 60 fokra felmelegedő műfűnek lett helye valódi zöldfelület helyett. Zuglóban a Bosnyák tér mögötti egykori sporttelep helyén létrejövő gigaberuházás esetében az MSZP-s Horváth Csaba hagyta, hogy az ingatlanfejlesztő végül az engedélyezettnél kétszer nagyobb beépítettséggel valósítsa meg a projektet és a beruházásból végül kimaradt a helyieknek ígért önkormányzati városközpont. A még nagyobb port felverő ügy a Rákosrendezőre tervezett, úgynevezett mini-Dubaj beruházás esetében pedig be sem került a megállapodásba több fontos közlekedési fejlesztés, például a 4-es metró Újpalotáig történő meghosszabbítása.

- **Magyarországon sajnos még mindig nehéz vállalkozni.** A fejlődés fontos gátja, hogy a kormány nem tekinti partnernek a kisvállalkozásokat és a civil szervezeteket, sőt, sok esetben gátolja a munkájukat. Ezt támasztja alá, hogy 2010 óta egyre nehezebb hazánkban vállalkozást indítani és a KKV-k 88%-a már el sem indul közbeszerzéseken. Mind digitális közszolgáltatásokban, mind a KKV-k digitális intenzitásban az EU legrosszabbul teljesítő országai között vagyunk, ami gátolja a fejlődést és rontja a versenyképességet. Ezen felül a kormány különadókkal sújt teljes szektorokat és a jövőben akár könnyen államosíthat is minden olyan céget, ami megtetszik neki. Nem meglepő, hogy mindennek az az eredménye, hogy ma már nincs egy magyar cég sem az 50 leggyorsabban növekvő közép-kelet-európai techcég között

Megvalósítjuk, hiszen van ahol már megcsináltuk!

Célunk, hogy 2024-től minél több ember éljen fejlődő városokban. Ezért fogunk küzdeni mind Európában, mind az önkormányzatokban, folytatjuk azt a munkát, amit 2019-ben elkezdtünk. Azért dolgozunk az önkormányzatokban, hogy megmutassuk; az önkormányzatok igenis tudnak motorjai lenni a fejlődésnek és az életminőség javulásának. Ennek érdekében.

4. **A momentumos városok hozzáértő módon vannak vezetve**
    a. Hosszú távú **vagyongazdálkodási tervet** dolgozunk ki minden városban, hogy ne lehessen elherdálni az ingatlanvagyont.
    b. **Digitalizáljuk** és könnyítjük az önkormányzati ügyintézést, mint például közterület-használati engedély vagy a bérlakás igénylését.
5. **A momentumos városok átfogó városfejlesztést hajtanak végre**
    a. **Partnerségre lépünk az ingatlanfejlesztőkkel** a helyiek javát szolgáló beruházások és megfelelő infrastruktúra biztosítása érdekében.
    b. **Kedvezményesen adjuk ki az üres üzlethelyiségeket** társadalmilag hasznos vagy hiányzó funkciókra.
6. **A momentumos városok támogatják a helyi vállalkozásokat**
    a. Egységes **üzlethelyiség-gazdálkodási** koncepciót dolgozunk ki, amit a potenciális bérlők, vállalkozók számára digitálissá és könnyen kereshetővé teszünk.
    b. A **gyalogos közlekedés fejlesztésével** erősítjük a helyi

vállalkozásokat és vendéglátóipari egységeket.

Hogyan üzemeltetjük hozzáértő módon a városokat?

Hosszú távú tervet alkotunk az önkormányzati vagyonnal való felelős gazdálkodás érdekében. Józsefvárosban a Momentum frakcióban helyet foglaló Pikó András **2029-ig tartó vagyongazdálkodási stratégiát** alkotott, ami a Gazdasági Programmal és az Integrált Területfejlesztési Stratégiával összhangban került kidolgozásra. Ennek eleme a lakásgazdálkodáson kívül az üzlethelyiségek, intézményi telephelyek, óvodák, iskolák és a közterületek megfelelő karbantartása, fejlesztése és kihasználtsága is. A józsefvárosi stratégia fontos része az **új helyiséggazdálkodási koncepció**, a Baross Terv is, mely az önkormányzat és cégei tulajdonában lévő üzlethelyiségek felmérésére, állaguk megőrzésére és kiadásukra, hasznosításukra vonatkozik.

A 21. századnak megfelelően digitalizáltan és adatalapúan irányítjuk a várost. A Momentum igyekszik egyszerűsíteni és digitalizálni az önkormányzati ügyintézést. Így csökkennek a költségek és az adminisztrációra fordított idő mind az önkormányzat, mind az ügyfelek számára. A momentumos polgármester vezette Terézvárosban interaktív térképen követhetőek a közterület fejlesztések és **online ügyintézés** keretében igényelhető közterület-foglalási engedély. A józsefvárosi lakásügynökség honlapján a szabad bérlakások alaprajzzal együtt, átlátható módon vannak meghirdetve. A **jelentkezés leadható** a honlapon található digitális űrlap kitöltésével, ezzel az igénylési folyamat egyszerűbb és átláthatóbb lett. A fővárosi önkormányzat Digitális Fejlesztések Főosztályának létrehozása és működtetése, jelentős eredménynek számít a Momentum részéről. Ez az osztály üzemelteti többek között a főváros megújult honlapját is, amin keresztül lehetőség nyílik többek között az **online adóügyintézésre** is. Az adatalapú városfejlesztés jegyében Majoros András, a Momentum II. kerületi képviselője **digitális térképes kérdőíves felmérést** készített a választókerületében, felhasználva a K-Monitor által fejlesztett PARTIMAP alkalmazást, hogy azonosítsa a lakók problémáit. A felmérések alapján új gyalogátkelőhelyek és faültetések is létre jöttek. A momentumos vezetésű Budapesti Vállalkozásfejlesztési Közalapítvány pedig elindította a Moholy-Nagy Művészeti Egyetemmel közösen szervezett társadalmi innovációs Hackathonját. A versenyzők anonimizált **fővárosi adatokon dolgozhattak kreatív városi megoldások** fejlesztése céljából, amelyek aztán javítják a lakók életminőségét, fenntarthatóbb és zöldebb városokat eredményeznek.

A megfelelő szereplők összekapcsolásával élénkítjük az innovációt. A városüzemeltetés területén az önkormányzatok nagyvállalatok tulajdonosai, melyek méretüknél és szerepüknél fogva az innováció kiváló terepei lehetnek. A momentumos vezetésű Budapesti Vállalkozásfejlesztési Közalapítvány ezért hozta létre a Smart Budapest Közösséget, hogy **összekösse az innovatív, városi problémákon dolgozó vállalkozásokat** a fővárosi döntéshozókkal, valamint az akadémiai szféra képviselőivel. Egyik ilyen példa az együttműködésre, hogy egy újszerű, precíz vízméréssel foglalkozó magyar startup (Water MiniLab) kipróbálhatta és tökéletesíthette termékét a Fővárosi Csatornázási Művek

segítségével. Farkas Benedek és Monostori-Kalovits Márk budaörsi momentumos képviselők kitartó munkájának köszönhetően létrejött a **Budaörs Közösség** is. Ez mára egy nagyjából 20 tagból álló szerveződés, köztük az önkormányzat, helyi civilek, egy animációs-művészeti iskola, középvállalkozások és nemzetközi nagyvállalatok is tagjai, például a Metro. Sikerült elérniük több száz fa ültetését, valamint közös kulturális és oktatási projektek indítását is. A Wamatec Hungary Kft. támogatásával például **robotprogramozó szakkör** indult a helyi Illyés Gyula Gimnáziumban, amivel a cég diákok robotikai versenyeken való részvételét is támogatja.

Hogyan hajtunk végre átfogó városfejlesztést?

Életminőséget növelő beruházásokkal és megfelelő helyiséggazdálkodással érjük el, hogy fejlődjön a lakosok életminősége. Egy városrész hosszú távú terve ki kell, hogy terjedjen a kiegyensúlyozott lakhatási, szolgáltatási és ipari terület arányokra és a megfelelő infrastruktúrára is, az utaktól kezdve bölcsődéken vagy szakorvosi rendelőkön át a buszmegállókig. Emiatt kiemelten fontos az **ingatlanfejlesztőkkel** való, helyi lakosság javát szolgáló **partnerségek kiharcolása**, ahogy Orosz Anna is tette alpolgármesterként Újbudán. Ennek eredményeképp az Újbudán tervezett River lakópark mellett egy teljesen új, ötven férőhelyes és két csoportszobás óvodát is kellett építenie a beruházónak. Nagy eredményt lehet elérni egyes városnegyedekben megfelelő **helyiséggazdálkodással** és az üzleti ingatlanvagyon kihasználtságának növelésével. Ki lehet egyensúlyozni például bizonyos hiányzó piaci funkciók eloszlását (például hiányzó fodrászat) és egyes társadalmilag hasznos funkciókat **kedvezményes bérleti díjjal** lehet támogatni (például galériák vagy civil szervezetek). A VIII. kerületben a Déri Miksa utca komplex felújítása során a környékbeliek olyan szolgáltató egységeket szerettek volna, ahol ki lehet ülni a teraszra, de nem hangosak, mint például egy pékség vagy egy cukrászda. Ennek szellemében indult a **környékbeli 14 üzlethelyiség megpályáztatása** is, amelyek jelentős felújítást is igényelnek, ezért a piaci ár alatt lehetett kivenni őket. További jó példa a stratégikus helységgazdálkodás jótékony hatásaira a XI. kerületi Bartók-negyed. Újbuda önkormányzata a 2010-es évek során tudatosan **kulturális és közösségi célokra** adott ki önkormányzati helyiségeket a Bartók Béla úton és környezetében, ami miatt népszerű és nyüzsgő negyed lett. Mára a **helyi érintettek egy egyesületbe tömörülve** szerveznek programokat és fejlesztik a Bartók-Negyedet közösen az önkormányzattal.

A helyi közösséggel és a helyi közösségnek fejlesztjük a városokat. A helyi közterület fejlesztési vagy városrehabilitációs tervek a fizikai infrastruktúrán túl gazdaságpolitikai, közösségi és szociális célokat is kell, hogy szolgáljanak. A már említett Déri Miksa utca megújítása során például Rádai Dániel momentumos alpolgármester és a józsefvárosi önkormányzat a **helyi lakók, az itt dolgozók és a vállalkozások igényeit** is beépítették a tervekbe. A terveket **közösségi tervezéssel** alakították ki, egy többlépcsős folyamatban, aminek része volt egy közösségi piknik a lakókkal, három közösségi tervezési esemény szakértőkkel, különböző érintettekkel és végül egy tesztnap. Az átadást pedig egy közösségi **utcaünnep**

kísérte, ami azóta is évente megrendezésre kerül. A Budapest momentumos főpolgármester-helyettese, Kerpel-Fronius Gábor vezetésével valósult meg a **Római-part megújításának közösségi tervezése**. Így a jogi, természeti és árvízvédelmi szempontok mellett munkacsoportok segítségével szakmai szervezetek és szakértők bevonásával képviselték a vendéglátási, közlekedési és vízi sportokkal kapcsolatos szempontokat is.

Hogyan támogatjuk a helyi vállalkozásokat?

Könnyen elérhetővé tesszük a vállalkozók számára az összes releváns információt és megkönnyítjük az ügyintézést. A potenciális bérlők számára egységessé, digitalizálttá és kereshetővé tesszük az elérhető **önkormányzati helyiségek nyilvántartását** úgy, mint ahogy ez Józsefvárosban vagy a Margit-negyedben is bevezetésre került. Ez serkenti a helyi gazdaságot, például egy növények termesztésére szakosodott cég (bedrock.farm) fel tudta használni a nehezen hasznosítható pincehelyiségeket, amely több bevételt jelent az önkormányzatnak. Józsefvárosban ráadásul teljes mértékben elektronikus úton lehet pályázni az üres helyiségekre. A Fővárosi önkormányzat létrehozott egy külön **vállalkozásoknak szóló menüpontot**, ahol az összes kapcsolódó önkormányzati szolgáltatás, például adóügyek, közterület foglalási ügyek vagy a vállalkozások számára elérhető támogatásokról szóló információk mind egy helyen, praktikusan elérhetőek. Ezen keresztül elérhető a Budapesti Vállalkozásfejlesztési Közalapítvány honlapja is, ami kedvezményes hiteleket, képzéseket, egyéni tanácsadást és mentorálást nyújt a budapesti mikrovállalkozásoknak. A BVK segít a kisvállalkozóknak többek között **üzlethelyiségek kiadásával** és **mikrofinanszírozással** 15 millió forintos összeghatárig. Hasonló vállalkozókat segítő ügyfélszolgálat célja lehet az is, hogy csökkentse az adminisztrációs és bürokratikus terheket, adott esetben az ügyintézésben is segédkezzen az induló vállalkozásoknak.

A gyalogos közlekedés fejlesztésével erősítjük a helyi vállalkozásokat és vendéglátóipari egységeket. A nagy utak és zajos autóforgalom menti üzlethelyiségek többnyire nem tudják megtartani a vásárlóközönségüket és egy idő után bezárnak, példa erre a Nagykörút és a Rákóczi út. A **gyalogos közlekedés fejlesztése** ezért kiemelkedő szempont minden nagyobb népsűrűségű városrészben, aminek pozitív gazdasági hatásai is vannak: erősíti a helyi kereskedelmet, növeli a helyi ingatlanok értékét, egészségesebbé teszik a helyi lakókat. Ebben a szellemben fejleszti a momentumos Soproni Tamás a terézvárosi Dessewffy, Lázár, Podmaniczky és Csengery utcát és ezért indította Rádai Dániel a VIII. kerületben a járdaszabadítási programot. Szegeden az Oskola utca felújítása során a járdák kiszélesítése és díszburkolattal való ellátása, valamint fák ültetése javította a környezetet a gyalogosok és a vendéglátóhelyek számára. Ennek a stratégiának további eleme, hogy megfelelő mennyiségben és helyen legyenek elérhetőek **közösségi kerékpárok és rollerek** is, mint például a Bubi közösségi kerékpár rendszer és a rollerekhez kapcsolódó Mobi-pontok, amelyeket a BKK az elmúlt években újított és fejlesztett. A könnyebben hajtható bringáknak köszönhetően a Bubi népszerűsége is nagyot nőtt; a flotta 30%-kal nőtt, a

felhasználása pedig 60-70%-kal növekedett.

A vállalkozások igényeit is figyelembe vesszük az önkormányzati döntéshozatalnál. Az önkormányzatok sokszor nem ismerik a területükön működő vállalkozásokat, vagy azok problémáit, emiatt viszont megfelelően segíteni sem tudják azokat. Ennek orvoslására Budapesti Vállalkozásfejlesztési Közalapítvány **évente vállalkozói felmérést** készít, amin keresztül megismeri a fővárosi és Pest megyei vállalkozások összetételét, várakozásait, a gazdasági és törvényi változások rájuk gyakorolt hatásait, vagy akár egy adott tér megújításával kapcsolatos igényüket. Az önkormányzat és a vállalkozók közötti kapcsolatok erősítésére elindult a Smart Budapest Fórum is, ami egy évente megrendezésre kerülő konferencia Budapest jövőjéről.

Az Európa Parlamentben is a fejlődő városokért küzdünk

Átfogó bürokráciacsökkentő programot! Az uniós intézményekkel szemben gyakran felmerülő, jogos kritika, hogy túl bonyolultak és bürokratikus. Ez az uniós pályázatok esetében ugyanúgy felmerül, mint a szabályozások esetén. Szükség van a felesleges vagy elavult szabályozások megszüntetésére, különösen a kkv-szektor visszajelzéseit figyelembe véve. Szintén fontos lépés az uniós közigazgatás átfogó digitalizációja – minél több eljárás legyen elintézhető közérthető, felhasználóbarát online felületeken. Az EU-központok Magyarországon is létező hálózata a tájékoztató szerep mellett egészüljön ki tanácsadó-szolgáltató funkciókkal.

Közvetlen EU-s források jó felhasználása

- **Kkv-k közvetlen uniós támogatása a jövő digitális és zöld iparágaiban – a bankba besétálva.** Kulcskérdés, hogy magyar cégek is be tudjanak kapcsolódni a digitális és zöld átállásba, amelyre a következő időszakban rengeteg közvetlen uniós forrás fog rendelkezésre állni. Problémát okoz viszont, hogy a forrásokról sokszor nem tudnak a cégek, a pályázási procedúra bonyolult. Ezért a Európai Bizottság és az Európai Beruházási Bank támogatásait a kkv-kat hitelező bankfiókokkal együttműködésben, helyben kell elérhetővé tenni, és tanácsadással kiegészíteni. Ha egy vállalkozó besétál a bankfiókjába, értesüljön az uniós lehetőségekről. Emellett növelni kell mind a vissza nem térítendő támogatások, mind a kedvezményes hitelek volumenét.